

Nr 294.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till civilförsvaret för budgetåret 1946/47; given Stockholms slott den 10 maj 1946.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande statsrådet hemställt.

GUSTAF.

Eije Mossberg.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 10 maj 1946.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, ERLANDER, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, ERICSSON, MOSSBERG.

Efter gemensam beredning med cheferna för kommunikations- och finansdepartementen anmäler statsrådet Mossberg fråga angående anslag till civilförsvaret samt anför.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t på min hemställan under femte huvudtiteln, punkterna 237—247, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1946/47 beräkna anslag för civilförsvarets behov med följande belopp, nämligen

A n s l a g	Belopp kronor
Civildörsvarsstyrelsen:	
Avlöningar: förslagsanslag	739 500
Omkostnader: förslagsanslag	210 000
Civildörsvaret:	
Utbildning vid statens civilförsvarsskola samt vid kurser, anordnade av länsstyrelserna, förslagsanslag	100 000
Bidrag till riksluftslyddsförbundet	126 500
Övnings- och försöksverksamhet, förslagsanslag	125 000
Anskaffning av viss förbrukningsmateriel, förslagsanslag	150 000
Förvaring och underhåll av viss materiel m. m., förslagsanslag ..	150 000
Bidrag till kommuner för anordnande av allmänna skyddsrum m. m., reservationsanslag	350 000
Bidrag till kommuner till kostnaderna för vissa arvoden m. m., förslagsanslag	300 000
Bidrag till kommuner för utbildning m. m., förslagsanslag	900 000
Gottgörelse till fastighetsägare m. fl. för anordningar och materiel m. m., förslagsanslag	50 000.

Såsom anledning till att nämnda anslag beräknades allenast preliminärt, anförde jag — efter anmälan att civilförsvarsstyrelsen i skrivelse den 15 november 1945 gjort framställning om upptagande å riksstaten för budgetåret 1946/47 av anslag för civilförsvarets behov — att jag med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 12 oktober 1945 samma dag tillkallat åtta sakkunniga för att verkställa översyn av gällande anordningar för civilförsvaret och framlägga därav föranledda förslag. I utredningens uppdrag inginge att, utan att avbida slutförandet av utredningen i övrigt, framlägga sådana förslag, som påkallade skyndsamt ställningstagande från statsmakternas sida. Enligt vad jag under hand erfarit hade utredningen i detta syfte till behandling upptagit frågor rörande civilförsvarets organisationsplaner, personalens utbildning, byggandet av skyddsrum och anskaffning av materiel. Resultatet härav ansåge sig utredningen kunna framlägga redan under januari månad 1946. Definitiv ställning till anslagen rörande civilförsvaret ansåge jag mig kunna taga först sedan jag tagit del av nämnda förslag.

Över civilförsvarsstyrelsens skrivelse den 15 november 1945 hava utlåtanden avgivits av *statskontoret* och *1945 års civilförsvarsutredning*.

Civildörsvarsutredningen har med skrivelse den 14 januari 1946 avgivit förslag rörande omfattningen av civilförsvarets organisation och verksamhet under tiden intill dess frågan om civilförsvarets fredsorganisation vunnit sin slutliga lösning. Över förslaget ha yttranden avgivits av överbefälhavaren, civilförsvarsstyrelsen och svenska stadsförbundet.

Härutöver ha vissa andra framställningar av beskaffenhet att bära upptagas i detta sammanhang inkommit till Kungl. Maj:t. I det följande komma dessa framställningar att behandlas under de punkter, som närmast äro i fråga.

Allmänna organisationsfrågor.

I sin skrivelse av den 15 november 1945 har *civilförsvarsstyrelsen* till en början framhållit, att vid statsmakternas behandling av frågorna om anslag till civilförsvaret för budgetåret 1945/46 med hänsyn till upphörandet av kriget i Europa vissa ändringar vidtagits i civilförsvarsstyrelsens anslags-
äskanden men att något närmare övervägande av de nya problem, som för civilförsvarets del uppkomme efter beredskapstidens slut, icke ägt rum i samband med behandlingen av anslagsfrågorna för nämnda budgetår. Med hänsyn till den utveckling som därefter ägt rum framstode civilförsvarets ställning såsom oklar, och ett mera definitivt klarläggande torde icke kunna väntas förrän 1945 års civilförvarsutredning framlagt sitt slutförslag. Detta syntes icke kunna ske i sådan tid, att detsamma kunde läggas till grund för prövningen av medelsbehovet för civilförsvaret under budgetåret 1946/47. För denna prövning erfordrades dock ett visst — ehuru preliminärt — övervägande av civilförsvarets ställning och omfattningen av dess verksamhet tills vidare under fredstid.

Civilförsvarsstyrelsen fortsätter härefter:

Civilförsvarsstyrelsen utgår ifrån, att ett civilförsvaret under överskådlig tid skall finnas organiserat jämväl under fred. Denna grundsats synes under förarbetena till den nu gällande lagstiftningen ha allmänt godtagits. Utvecklingen under stormaktskrigets slutskede synes icke ge anledning till annat ståndpunktstagande. Tvärtom synes denna utveckling ha ytterligare framhävt hemortsbekämpningens roll i krigföringen och därmed civilförsvarets nödvändighet och betydelse.

Härmed är emellertid intet sagt angående omfattningen av civilförsvarets organisation under fredstid. 1943 års civilförvarsutredning har uttalat den uppfattningen, att civilförsvarets allmänna beredskap vid varje tillfälle principiellt bör ligga på samma nivå som den militära. Ett genomförande av denna princip kräver en organisation av relativt betydande omfattning under fredstid. Det kräver också, att denna organisation ständigt förnyas genom fyllande av luckor beträffande personal, materiel m. m. Slutligen kräver det, att organisationen utvecklas och anpassas efter den ständigt fortgående utvecklingen med avseende å stridsmedlen.

Under rådande förhållanden synes det civilförsvarsstyrelsen angeläget, att en sådan desorganisering, som omöjliggör eller medför stora svårigheter för ett snabbt återställande i händelse av behov av civilförvarsberedskapen, undvikas. Möjligheter att inhämta och bearbeta erfarenheter från förut krigförande länder böra bibehållas och helst ytterligare utvecklas. Härutöver lär emellertid i stort sett böra iakttagas en avvaktande hållning i fråga om vidtagande av åtgärder å civilförsvarets område, intill dess frågan om fredsorganisationen blivit slutligen avgjord. Redan upphörandet från och med den 1 juni innevarande år av civilförvarsberedskapen i dess huvuddel föranledde omfattande begränsningar. Ytterligare sådana ha vidtagits av Kungl. Maj:ts och civilförsvarsstyrelsen. Dessa begränsningar ha avsett bland annat övningsverksamheten, utbildningen och förrådshållningen av materiel. I den mån ytterligare begränsningar kunna vidtagas bör så ske.

I enlighet med nyss angivna grundsatser har styrelsen utformat sina me-

delsäskanden för nästa budgetår, självfallet med utgångspunkt från gällande civilförsvarslagstiftning. Styrelsen räknar sålunda med ett upprätthållande av själva organisationen såväl centralt som inom länen och civilförsvarsområdena. Vidare räknar styrelsen med ett bevarande i princip av den beredskap i fråga om materiel, som hitintills uppnåtts. Styrelsen föreslår fortsatt materielanskaffning endast i mycket begränsad omfattning. Styrelsen förutsätter också visst fullföljande av utbildningsverksamheten. Likaså anser styrelsen, att skyddsrummbyggnandet bör fortsättas i samband med nybebyggelse. Slutligen anser styrelsen, såsom förut antytts, att verksamheten för inhämtande och bearbetande av de nyaste rönen från utlandet bör fortgå och om möjligt utvecklas. Häri inbegriper styrelsen vetenskaplig forskningsverksamhet.

Civilförsvarsutredningen har i sin förut omförmälda skrivelse framhållit, att utredningen, som räknade med att kunna framlägga slutligt förslag rörande civilförsvarets organisation i slutet av år 1946, i sin förevarande framställning inriktat sig på att i första hand taga ställning till frågan om verksamheten inom civilförsvaret under den närmaste tiden, intill dess frågan om civilförsvarets fredsorganisation vunnit sin slutliga lösning. Utredningen framhåller därvid, att så länge omständigheterna talade för upprätthållandet av ett militärt försvar, det syntes utredningen, därest de med detta försvar avsedda syftena skulle kunna uppnås, ofrånkomligt att sörja för motsvarande civila försvarsanordningar, men att det däremot syntes antagligt att de under de sista krigsåren vunna erfarenheterna borde, så snart tillräckligt erfarenhetsmateriel blivit tillgängligt, föranleda omläggningar av civilförsvarets verksamhet i skilda hänseenden. Såvitt gällde de hittills föreskrivna åtgärderna på civilförsvarets område, vilka innebure förpliktelser för kommuner eller enskilda, hade utredningen för varje slag av åtgärd sökt bedöma lämpligheten i det nuvarande läget av åtgärdens fortsatta vidtagande. Härvid hade exempelvis beaktats i vad mån åtgärden kunde antagas erhålla bestående värde, i vad mån ett inskränkande skulle medföra skada eller olägenhet i fall av ett senare återupptagande av motsvarande verksamhet ävensom i vad omfattning med åtgärden vore förbundna ekonomiska eller andra förpliktelser. Vid ställningstagandet i olika frågor hade slutligen beaktats, att det nu minskade beredskapskravet möjliggjorde återhållsamhet beträffande det fortsatta vidtagandet av vissa åtgärder, som tidigare ansetts nödvändiga.

Beträffande civilförsvarets administrativa organisation föreslår utredningen inga förändringar men anser några utökningar av organisationen genom tillskapande av nya befattningar icke böra ifrågakomma. I fråga om de kommunala administrationskostnaderna inom civilförsvarsområdena finner utredningen det angeläget, att under den närmaste tiden av kommunerna icke kräves mer än som med hänsyn till den fortsatta verksamheten är oundgängligen nödvändigt.

Vidkommande organisationsplanerna för det lokala civilförsvaret uttalas, att dylika planer borde uppgöras i enlighet med de anvisningar som civilförsvarsstyrelsen komme att utfärda. Som skäl anföres

bland annat, att härigenom skulle klarhet vinnas om vad civilförsvarsorganisationens utbyggande i hittills avsedd omfattning innebure i ekonomiskt, materiellt och personellt hänseende. Planerna borde dock icke fastställas av länsstyrelsen i de delar desamma förutsatte materielanskaffning, anordnande av allmänna skyddsrum samt vidtagande eljest av kostnadskrävande anordningar.

I fråga om skyldigheten att anordna skyddsrum uttalar utredningen, att allmänna skyddsrum, vilka för i 22 § civilförsvarslagen angivna ändamål skulle byggas genom kommunernas försorg med statsbidrag, tillsvdare icke borde komma till stånd. I den mån kommun frivilligt önskade anordna allmänt skyddsrum, syntes hinder icke böra resas häremot. — I elighet med vad civilförsvarsstyrelsen redan föreskrivit borde enskilda skyddsrum i befintliga byggnader tillsvdare icke tvångsvis krävas, ej heller förordnanden om källarmursgenombrott i befintlig bebyggelse meddelas. Där emot borde tillsvdare skyldighet att anordna enskilda skyddsrum i viss omfattning tillsvdare föreligga beträffande byggnader under uppförande. Med avseende å omfattningen av de anläggningar och byggnader, för vilka skyddsrum skulle anordnas, borde åtgärder vidtagas för att åvågabringa överensstämmelse beträffande den undre gråns för skyddsrumsskyldigheten, som jämlikt 24 § 1 mom. 5 punkten civilförsvarslagen bestämdes länsvis. Förslagsvis borde här de för Stockholms civilförsvarsområde gällande bestämmelserna — innebårande att skyldigheten att anordna skyddsrum i byggnader med mindre ån tre våningar begrånsades till byggnader med minst tolv eldståder fördelade å minst tre bostadslågenheter — tillåmpas i hela riket, dock att härigenom icke i något lån borde förånledas skårpta bestämmelser.

Vad slutligen angår skyldigheten att deltaga i civilförsvarets utbildnings- och övningsverksamhet föreslår utredningen vissa inskrånkningar i förhållande till vad som gållt under år 1945. Grundläggande civilförsvarsutbildning om högst 10 timmar skall sålunda enligt utredningens förslag i princip åvila endast den som under året uppnår 16 års ålder (under senare delen av år 1945 den som under året uppnår 16, 17 och 18 års ålder), varjåmte kvinnor, som under året fylla 18 år, skola genomgå tillåggsutbildning i sjukvård om högst 10 timmar. Hårutöver skall dock föreligga skyldighet för den, som under år 1945 uppnått 16, 17 eller 18 års ålder, men som på grund av uppskov eller av annan ånledning icke under samma år genomgått grundläggande utbildning att fullgöra denna under år 1946. Skyldigheten gåller liksom under 1945 ållenast den som år bosatt eller stadigvarande ånstålld i ånläggning eller byggnad, för vilken sårskilt civilförsvår (verkskydd eller hemskydd) skall vara organiserat. — Jåmvål betråffande den sårskilda utbildning, som den i civilförsvaret inskrivna personalen skall genomgå, föreslås våscentliga inskrånkningar. Sålunda skall skyldigheten enligt förslaget gålla endast personal, som tidigare icke genomgått motsvarande utbildning, samt i fråga om verkskyddet endast viss befålspersonal. I antalet timmar, som denna sårskilda utbildning skulle om-

fatta, föreslås ingen ändring i vad som gällt under år 1945. — Skyldighet att delta i civilförsvarsövningar skall icke föreligga.

I de över civilförsvarsutredningens förslag avgivna yttrandena ha olika synpunkter framförts. *Svenska stadsförbundets styrelse* avstyrker sålunda att för närvarande några som helst åtgärder vidtagas för upprättande av organisationsplaner för det lokala civilförsvaret och anför som skäl härför, att läget enligt styrelsens mening måste anses så ovisst, att man för närvarande helt saknade vetskap om vilka förutsättningar som borde vara bestämmande för utarbetande av planerna. I fråga om skyddsrumsskyldigheten finner styrelsen ovissheten angående skyddsrummens ändamålsenlighet berättiga till att åtminstone beträffande en del nybyggnader för närvarande fullständigt eftergiva de enligt civilförsvarslagen gällande fordringarna på anordnande av skyddsrum, exempelvis för nybyggnader för skoländamål. — Slutligen anser förbundet, att man tillsvidare helt bör inställa den grundläggande civilförsvarsutbildningen. — *Civilförsvarsstyrelsen* åter tillstyrker i väsentliga delar utredningens förslag. I fråga om den administrativa organisationen framhåller emellertid civilförsvarsstyrelsen, att den pågående civilförsvarsutredningen ej borde lägga hinder i vägen för att i fråga om styrelsens personalorganisation vidtaga vissa jämkningar, bland annat vissa förbättringar av personalens anställningsvillkor. — Vidare betonar styrelsen, att fastställandet av organisationsplanerna ej i och för sig behöver medföra skyldighet för kommunerna att verkställa planerna. Med hänsyn härtill och då möjlighet bör stå öppen för kommun att frivilligt med bidrag av statsmedel göra viss materielanskaffning för civilförsvarets behov, exempelvis av blockgruppsmateriel, finner styrelsen organisationsplanerna böra fastställas av länsstyrelserna i enlighet med gällande föreskrifter, men att någon skyldighet för kommunerna i de avseenden, varom här vore fråga, dock ej borde härigenom grundas. — Slutligen föreslår civilförsvarsstyrelsen vissa modifikationerna i de av civilförsvarsutredningen ifrågasatta bestämmelserna rörande omfattningen av civilförsvarsplikten för utbildnings- och övningsändamål. — *Överbefälhavaren* anser, att utförandet av allmänna skyddsrum i berg, vilket krävde avsevärd tid och därför icke lämpligen kunde helt anstå till ett eventuellt upprustningsskede, borde fullföljas i vad avsåge huvuddelen av arbetet, sprängningsarbeten. Även källarmursgenombrott, som hade stort värde vid utrymning av raserad bebyggelse, borde genomföras i full utsträckning.

Kungl. Maj:t har genom kungörelse den 22 mars 1946 (nr 119) meddelat bestämmelser rörande omfattningen under år 1946 av civilförsvarsplikt för utbildnings- och övningsändamål. Därvid har civilförsvarsutredningens förslag i allt väsentligt följts, dock med vissa modifikationerna i inskränkande riktning. Sålunda har skyldigheten att undergå särskild utbildning jämväl i fråga om allmänna civilförsvaret begränsats till befälspersonalen och utbildningens omfattning något minskats.

Det synes vara lämpligt, att i detta sammanhang lämna en kortfattad redogörelse för civilförsvarets flyktingverksamhet.

Enligt Kungl. Maj:ts uppdrag upprättade statens utrymningskommission under åren 1940 och 1941 ett antal öppna förläggningar för omhändertagande av flyktingar från Norge, Danmark och de baltiska länderna. Huvudparten av förläggningarna övertogs den 1 oktober 1941 av socialstyrelsen. Den för inkvartering av svensk befolkning, som måste bortflytta i anledning av krig eller krigsfara, uppbyggda organisationen avsågs därefter stå i reserv för att utnyttjas vid större tillströmning till riket av flyktingar och då avses för erforderliga anordningar under den första tiden, d. v. s. i allmänhet intill dess flyktingarna undergått karantänsbehandling. För den fortsatta vården skulle däremot i regel svara utlänningsmyndigheten, alltså numera statens utlänningskommission.

Organisationen har sedermera enligt av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall meddelat beslut utnyttjats vid mottagning och vård av utlänningar i följande utsträckning.

Sommaren och hösten 1944 togs den i bruk för omhändertagandet av *finnska barn*, vilka genom Hjälpkommitténs för Finlands barn försorg överfördes till Sverige. *Civilförsvarets* medverkan avsåg upprättande av karantänsförläggningar samt för barn, som av någon anledning ej kunde utplaceras i enskilda hem, särskilda internat.

I samband med Finlands utträde ur kriget evakuerades med början i september 1944 en stor del av *den nordfinska befolkningen* till Sverige och utplacerades i de fyra norrländska kustlänen. Mottagningen vid gränsen ombesörjdes av militära organ men den fortsatta omvårdnaden ankom på civilförsvaret.

Ungefär samtidigt inträffade omhändertagandet av huvudparten av de *baltiska och finska flyktingar*, estlandssvenskar inberäknade, som okontrollerat strömmade in över den svenska ostkusten.

Åt civilförsvaret uppdrogs vidare att mottaga *räddade från koncentrations- och arbetsläger i Tyskland och av Tyskland ockuperade länder* och att ordna karantäns- och andra förläggningar för dessa personer. De överfördes till Sverige dels genom den s. k. Bernadotteska aktionen strax före det europeiska krigets avslutande och dels senare enligt med UNRRA träffad överenskommelse. I detta sammanhang organiserade civilförsvarsstyrelsen i samråd med medicinalstyrelsen och svenska Röda korset ett detachement i Lübeck för verkställande av där erforderlig registrering, sanitär behandling m. m. Transporterna till Sverige skedde i civilförsvarets regi med svenska fartyg.

När under sommaren och hösten 1945 genom förmedling av svenska kommittén för internationell hjälpverksamhet och föreningen Rädda barnen till Sverige överfördes ett antal *norska, belgiska, holländska och franska barn*, uppdrogs åt civilförsvaret dels mottagningen, dels omvårdnaden under karantänstiden, vilken på grund av riklig förekomst av epidemiska sjukdomar blev betydligt förlängd utöver beräknade 8—10 dagar.

Slutligen uppdrogs i slutet av föregående år åt civilförsvaret att från försvarsstaben övertaga vården av kvarvarande *internerade militärpersoner*, som tidigare tillhört tyska krigsmakten.

Omfattningen av civilförsvarets ifrågavarande verksamhet framgår av följande tablå:

K a t e g o r i	Totala antalet av civilförsvaret omhändertagna		Maximibeläggning å av civilförsvaret upprättade förläggningar		
	Tid	Antal	Tid (månadsslut)	Antal	Antal förläggningar
Finska barn	juli 1944— maj 1946	ca 11 000	aug. 1944	5 000	65
Finska evakuerade	sept. 1944— (pågår)	ca 38 000	nov. 1944	37 000	500
Baltiska och finska flyktingar (inberäknat ca 4 000 est- landssvenskar)	sept. 1944— nov. 1945	ca 29 000	okt. 1944	20 500	220
RK-klientel	april 1945— mars 1946	ca 22 000	juli 1945	12 000	90
UNRRA-klientel	juni 1945— mars 1946	9 257			
Belgiska barn	aug. 1945— mars 1946	410	sept. 1945	1 031	12
Franska barn	okt. 1945— (pågår)	900			
Holländska barn	sept. 1945— april 1946	1 883			
Norska barn	aug. 1945— febr. 1946	2 658			
		Summa ca 115 000			
Militärinternerade		ca 1 100			

De finska evakuerade medförde till riket cirka 22 200 hästar och nötkreatur, vilka placerades i Norrbottens län och nordöstra delen av Västerbottens län. I de för finska evakuerade angivna siffrorna härovan ingå icke de som överskredo gränsen i Tornedalen i samband med striderna där och vilka tämligen omedelbart återvände till sina finska hemorter, ej heller de djur, de medförde.

Från och med tidpunkten för civilförsvarets i kraftträdande den 1 december 1944 intill utgången av första kvartalet 1946 har det första mottagandet av samtliga till riket anländande flyktingar åvilat civilförsvarets myndigheterna mot tidigare polismyndigheterna. Civilförsvaret har sålunda haft att sörja för alla flyktingars första mottagande, förläggning, utspisning, utrustning och för de transporter, som erfordrats intill dess de blivit omhändertagna på karantänsförläggning eller annan därmed likställd förläggning.

Ytterligare bör nämnas, att under hösten 1943 uttogos för socialstyrelsens räkning fastigheter för inkvartering av från Danmark anländande flyktingar, uppgående till ett antal av 11 000—12 000. I slutet av år 1944, då de från Nordnorge evakuerade erbjödos en fristad i Sverige, uppgjordes en plan innefattande förläggningsmöjligheter för över 200 000 personer. Risken för krigshandlingar i Danmark och Norge våren 1945 nödvändiggjorde en liknande planläggning för mottagande i stor skala av norsk och dansk civilbefolkning. Denna planläggning behövde icke utnyttjas för det avsedda ändamålet men kom till användning vid det tidigare nämnda omhändertagandet av från koncentrationsläger räddade m. fl.

Under den sista krigsvintern vidtog civilförsvaret åtgärder för att underlätta för flyktingar från Norge att passera de obebodda otillgängliga ödemarkerna invid gränsen. Fjällstugor och övriga utrymmen utmed gränsen uppladdades med livsmedel och annan utrustning.

Återtransporterna av finska evakuerade begynte redan i slutet av år 1944. Fram till februari 1945 återflyttade cirka 3 500 och under mars och april cirka 10 000 personer och 3 000 djur. Under maj och början av juni pågingo transporter i mindre omfattning för att i slutet av juni månad återupptagas i full omfattning och i huvudsak slutföras i början av augusti.

Med hänsyn till bristen på transportmedel i norra Finland uppdrog Kungl. Maj:t åt civilförsvarsstyrelsen att medverka vid transporterna jämväl från gränsen till hemorterna i Finland, varvid skulle anlitas militära motorfordon. Under våren var ett begränsat antal fordon i aktion och under sommaren 30 bussar och 80 lastbilar, betjänade av 105 chaufförer. Genom civilförsvarsstyrelsens försorg transporterades sålunda enligt en med finska myndigheterna uppgjord plan till olika orter i finska Lappland drygt 27 000 personer, cirka 6 000 kreatur och över 3 000 billass bagage tillhörigt de finska evakuerade. Dessutom transporterades med anlitan av samma transportapparat till vederbörande finska orter huvudparten av de 175 bostadsbaracker, 50 kreatursbaracker och diverse annan materiel, som av svenska staten överläts till Finland.

Sedan dessa transporter avslutats, funnos under civilförsvarets omvårdnad endast ungefär 800 finska evakuerade, av vilka ungefär en tredjedel vårdades på sjukhus och återstoden å en av civilförsvarsstyrelsens barackförläggningar. De här i landet kvarvarande evakuerade äro sjuka, åldringar och barn, vilka hittills icke kunnat återföras till hemlandet, enär vårdmöjligheter där saknats.

Civilförsvaret har även medverkat vid repatrieringen av dem, som söderifrån anlant till Sverige. Tämlichen snart efter krigets avslutande återfördes danskar och norrmän till respektive hemländer och under sommaren franska och belgiska medborgare. Under hösten hemreste cirka 5 000 polacker samt några hundratal tjeckoslovaker och jugoslaver till polsk resp. nordtysk hamn med anlitan av svenska fartyg i civilförsvarets regi. Så skedde även med de militärinternerade, som överlämnades till de brittiska och polska militärmyndigheterna, medan de övriga avhämtades av sovjetiskt fartyg.

Efter det andra världskrigets slut har frågan om civilförsvarets ställning under fredstid blivit aktuell. I samband med antagandet av gällande civilförsvarslagstiftning uttalade 1944 års riksdag sig i princip för att civilförsvaret skulle bestå jämväl under fredstid såsom komplement till det militära försvaret och att även under fred viss förberedande verksamhet för detsamma skulle äga rum. De skäl, som föranledde detta ståndpunktstagande, torde alltså i huvudsak gälla. Emellertid har sedan dess krigstekniken undergått en avsevärd utveckling, särskilt genom uppfinnandet av atombomben. Sannolikt är, att härigenom förutsättningarna för civilförsvarets verksamhet i krig och därmed även under fred väsentligen förändrats. För att utröna dessa förhållanden och även för att i övrigt taga civilförsvarets organisation och verksamhet under omprövning har jag — såsom förut angivits — jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande tillsatt en särskild kommitté, 1945 års civilförsvarsutredning. Denna utrednings arbete torde icke komma att vara avslutat förr-

*Före-
draganden.*

än tidigast mot slutet av innevarande kalenderår. Utredningen har emellertid till Kungl. Maj:t framställt förslag till preliminär lösning av vissa nu aktuella spörsmål. Jag har ansett det lämpligt att såsom allmän bakgrund till de i det följande behandlade frågorna om anslag i olika hänseenden till civilförsvaret något beröra vissa av dessa spörsmål.

Beträffande till en början civilförsvarets civila administration anser jag i likhet med civilförvarsutredningen att i avvaktan på utredningens slutresultat några väsentliga förändringar i nuvarande förhållanden icke böra vidtagas. Framför allt böra några utökningar av organisationen icke ifrågakomma. I stället böra vissa indragningar kunna äga rum.

I fråga om organisationsplanerna för det lokala civilförsvaret anser utredningen, att dessa planer böra upprättas i enlighet med föreskrifterna i gällande civilförvarslag och civilförsvarskungörelse, dock att de icke böra erhålla gällande kraft i fråga om skyldighet för vederbörande kommuner att anskaffa ny materiel, inrätta nya allmänna skyddsrum eller att vidtaga andra nya kostnadskrävande anordningar. Häremot har svenska stadsförbundet uttalat sig under förebärande, att med uppgörandet av organisationsplanerna bör anstå till dess klarhet angående civilförsvarets slutliga organisation föreligger. Enligt vad jag inhämtat pågår arbetet med anvisningar för upprättande av organisationsplaner fortfarande inom civilförvarsstyrelsen. Detta arbete bör snarast fullföljas. Förrän så skett anser jag ståndpunkt icke böra tagas till frågan om och i vad mån organisationsplaner skola upprättas med stöd av anvisningarna. Sannolikt kommer det att vara tillräckligt att tillsvidare, intill dess civilförvarsutredningens slutliga förslag blivit föremål för statsmakternas prövning, endast förenklade planer utarbetas, i vilka uppdragas huvuddragen av organisationen.

Beträffande inrättandet av skyddsrum har redan genom civilförvarsstyrelsens försorg väsentliga inskränkningar vidtagits. Dessa inskränkningar böra bestå i avvaktan på de resultat, som civilförvarsutredningen kan komma att framlägga. — Jag vill i detta sammanhang oförmåla, att Kungl. Maj:t genom beslut denna dag förklarar hinder icke möta för länsstyrelserna att förordna, att skyldigheten att anordna enskilda skyddsrum i byggnader med mindre än tre våningar tillsvidare begränsas till byggnader, innehållande minst tolv eldstäder fördelade å minst tre bostadslägenheter.

Till frågan om utbildnings- och övningsverksamheten har Kungl. Maj:t såsom redan nämnts tagit ställning genom kungörelsen den 22 mars 1946 (nr 119) angående omfattningen under år 1946 av civilförvarsplikt för utbildnings- och övningsändamål. I denna kungörelse har civilförvarsutredningens förslag följts med vissa ytterligare inskränkningar i fråga om utbildningspliktens omfattning. Härvid har förutsatts, att såväl utbildning som övning i viss utsträckning skall kunna genomföras på frivillighetens väg samt att instruktörsutbildning, främst i riksluftskyddsförbundets regi, även i fortsättningen bedrivs, så att en intensivare utbildnings- och övningsverksamhet framdeles kan utan omgång upptagas, därest förändrade förhållanden skulle påfordra detta.

Civildéfvarsstyrelsens avlönings- och omkostnadsanslag.**1. Civildéfvarsstyrelsen: Avlöningar.**

Till ifrågavarande ändamål finnes å innevarande års riksstat upptaget ett förslagsanslag å 838 000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 15 juli 1944 fastställt följande av riksdagen godkända personalförteckning för civildéfvarsstyrelsen:

Personalförteckning.

Befattning	Lönegrad
<i>Tjänstemän å ordinarie stat.</i>	
1 generaldirektör	C 12
2 civildéfvarsinspektörer	A 26
<i>Tjänsteman å övergångsstat.</i>	
1 överdirektör	C 8.

Den 29 juni 1945 meddelade Kungl. Maj:t följande bestämmelser rörande civildéfvarsstyrelsens organisation, gällande från och med den 1 juli 1945.

Göromålen inom civildéfvarsstyrelsen handläggas å fem byråer och tre — intill den 1 oktober 1945 fyra — avdelningar, nämligen en administrativ-kameral byrå (första byrån), en organisationsbyrå (andra byrån), en utbildnings- och övningsbyrå (tredje byrån), en social byrå (fjärde byrån) samt en teknisk byrå (femte byrån), en brandteknisk avdelning (riksbrandinspektörens avdelning), en bevakningsavdelning (bevakningsinspektörens avdelning), generaldirektörens avdelning ävensom, intill den 1 oktober 1945, en undanförselavdelning.

Den närmare fördelningen av de särskilda grupperna av ärenden mellan byråerna och avdelningarna ankommer på civildéfvarsstyrelsen.

Civildéfvarsstyrelsen utgöres av en generaldirektör såsom chef samt såsom ledamöter i styrelsen fem byråchefer såsom chefer för administrativ-kamerala byrån, organisationsbyrån, utbildnings- och övningsbyrån, sociala byrån och tekniska byrån, riksbrandinspektören såsom chef för brandtekniska avdelningen ävensom civildéfvarsinspektörerna. Beträffande de ärenden som till och med den 30 september 1945 handlagts å undanförselavdelningen äro av Kungl. Maj:t utsedda representanter för chefen för försvarsstaben, krigsmaterielverket, statens reservförrådsnämnd, statens industrikommission, statens livsmedelskommission, statens bränslekommission och statens trafikkommission samt en förste byråingenjör såsom chef för undanförselavdelningen adjungerade ledamöter i civildéfvarsstyrelsen. Efter nämnda tid adjungerade ledamöter beträffande undanförselärenden äro samtliga nu berörda personer med undantag av förste byråingenjören. Bevakningsinspektören är såsom chef för bevakningsavdelningen adjungerad ledamot i styrelsen beträffande de ärenden som handläggas å denna avdelning. Tillika äro civildéfvarsöverläkaren och militärassistenten adjungerade ledamöter i styrelsen, den förstnämnde beträffande ärenden, som röra civildéfsvarets sjukvårdstjänst och därmed sammanhängande frågor, och den sistnämnde beträffande ärenden, som avse civildéfsvarets förhållande till det militära försvaret

eller beröra militär verksamhet under fred eller krig eller eljest äro av militär natur.

Genom beslut den 29 juni 1945 fastställde Kungl. Maj:t vidare följande av riksdagen godkända avlöningsstat för civilförsvarsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46.

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	59 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	549 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	200 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	30 000
		Summa kronor 838 000.

Vidare förklarade Kungl. Maj:t, att den å avlöningsstaten upptagna anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, skulle under budgetåret 1945/46 disponeras sålunda:

Arvoden till fem byråchefer, envar efter 14 040 kronor för år, tillhopa	kronor	70 200
Arvoden till en förste byråingenjör, för tiden 1 juli—30 september 1945 efter 12 960 kronor och för tiden 1 oktober 1945—30 juni 1946 efter 10 800 kronor för år	»	11 340
Arvode till en förste byråsekreterare efter 11 880 kronor för år	»	11 880
Arvode till en förste byråsekreterare efter 11 000 kronor för år	»	11 000
Arvode till en förste assistent efter 11 880 kronor för år	»	11 880
Arvode till en förste byråingenjör efter 11 880 kronor för år	»	11 880
Arvode till en förste byråingenjör efter 10 800 kronor för år	»	10 800
Arvoden till två förste byråinspektörer, envar efter 10 800 kronor för år	»	21 600
Arvode till en byråintendent efter 10 800 kronor för år	»	10 800
Arvode till bevakningsinspektören efter 1 200 kronor för år	»	1 200
Arvode till en civilförsvarsöverläkare efter 6 000 kronor för år	»	6 000
Arvode till en militärassistent efter 1 080 kronor för år	»	1 080
Arvoden till övriga arvodestjänstemän hos civilförsvarsstyrelsen, <i>högst</i>	»	301 340
Arvoden och ersättningar för mistade kontanta avlöningsförmåner till inkvarteringschefer och biträdande inkvarteringschefer, <i>högst</i>	»	65 000
Arvoden till ledamöter, suppleanter och sekreterare i krigsskydds nämnden för kraftanläggningar	»	3 000
		Summa kronor 549 000.

Kungl. Maj:t bemyndigade vidare civilförsvarsstyrelsen att — med gällande av kostnaderna härför från det i berörda delpost till arvoden och särskilda ersättningar upptagna beloppet å 301 340 kronor — *dels* från och med

den 1 juli 1945 tills vidare till och med den 30 juni 1946 anställa följande arvodestjänstemän, nämligen 1 byråinspektör, 8 byråingenjörer, 1 byråsekreterare, 17 assistenter eller amanuenser, 4 ingenjörer, 2 kansliskrivare, 4 bokhållare och 1 kanslibitråde, samtliga med vissa angivna maximiarvoden, *dels* att under budgetåret 1945/46 använda ett belopp av 5 000 kronor till ersättningar åt personer, som av styrelsen anlitas för upprätthållande av kontakt med press, film och radio, *dels ock* å tekniska byrån under en tid av sex månader av budgetåret anställa 3 ingenjörer med visst maximiarvode.

Ytterligare förklarade Kungl. Maj:t i samma beslut den 29 juni 1945, att av anslagsposten till Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, skulle under budgetåret 1945/46 ett belopp av högst 65 000 kronor disponeras till arvoden och ersättningar för mistade kontanta avlöningsförmåner till inkvarteringschefer och biträdande inkvarteringschefer. Samtidigt föreskrev Kungl. Maj:t, att de genom Kungl. Maj:ts beslut den 12 januari 1945 meddelade föreskrifterna angående arvoden och andra ersättningar till inkvarteringschefer och biträdande inkvarteringschefer för annat arbete än flyktingverksamhet skulle i tillämpliga delar äga fortsatt giltighet tills vidare under budgetåret 1945/46. Enligt dessa föreskrifter äger civilförvarsstyrelsen tillerkänna inkvarteringschef arvode om högst 150 kronor för månad och biträdande inkvarteringschef arvode om högst 75 kronor för månad, varjämte i viss utsträckning möjlighet finnes till ersättning för mistad arbetsförtjänst.

Genom beslut den 20 oktober 1944 bemyndigade Kungl. Maj:t civilförvarsstyrelsen att för av styrelsens flyktingverksamhet föranlett arbete inom styrelsen anställa erforderlig tjänstemanna- och biträdespersonal mot ersättning, som av styrelsen för varje särskilt fall bestämdes. Den 29 juni 1945 har Kungl. Maj:t föreskrivit, att samma bestämmelser skulle fortfarande i tillämpliga delar gälla under budgetåret 1945/46 samt att kostnaderna i anledning härav skulle bestridas från förslagsanslaget till Bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m.

Sammanlagda personalantalet hos civilförvarsstyrelsen utgjorde — förutom förrådspersonal — den 1 maj 1946 145 personer, av vilka 95 avlönades från förevarande avlöningsanslag och 50 personer från anslaget till Bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m.

Civilförvarsstyrelsens skrivelse den 15 november 1945. I sin skrivelse den 15 november 1945 anför civilförvarsstyrelsen beträffande nu ifrågavarande anslag, att styrelsen — som utginge från att styrelsens verksamhet under nästkommande budgetår skulle fortgå i huvudsak enligt de tidigare av statsmakterna uppdragna riktlinjerna med de begränsningar och förändringar, som föranleddes av de numera fredligare förhållandena i världen — icke ansåge sig böra för nästkommande budgetår föreslå någon förändring i styrelsens organisation å byråer och avdelningar men däremot räknade med en viss reducering av personalen, i första hand den lägre tjänstemannapersonalen.

Civilförvarsstyrelsen betonar härefter vikten av att styrelsens personal i

så stor utsträckning som möjligt erhåller fastare anställningsförhållanden. och erinrar om att civilförsvarsstyrelsen föregående år fört fram förslag om placering av vissa arvodesavlönade befattningshavare i extra ordinarie lönegrad men att förslaget icke tillstyrkts i då avgiven proposition beroende på att frågan härom ägde sådant nödvändigt samband med frågan om styrelsens definitiva organisation, att ett ställningstagande till dessa båda frågor måste ske i ett sammanhang. Styrelsen säger sig icke kunna underlåta att ånyo framföra denna fråga helst som olägenheterna med det nuvarande systemet med tiden endast växte för såväl styrelsen som personalen. En reglering i av styrelsen avsedd mycket begränsad omfattning — innebärande inrättande av ett fåtal befattningar av extra ordinarie karaktär — kunde enligt styrelsen ej försvåra eller eljest föregripa en mera definitiv organisationsform.

Civilförsvarsstyrelsen övergår härefter till en närmare behandling av byråernas och avdelningarnas personalbehov. Beträffande styrelsens beräkning av detta behov liksom av de löneförhöjningar, som styrelsen anser önskvärda, har uppgjorts en sammanställning, vilken torde få såsom bilaga fogas till detta protokoll (*Bilaga*). Beträffande de föreslagna förändringarna må ur civilförsvarsstyrelsens motivering följande anföras.

Administrativ-kamerala byrån. Befattningarna såsom förste byråsekreterare och såsom registrator å byråns administrativa sektion torde med säkerhet vara erforderliga även i fredstid, varför de böra ombildas till extra ordinarie befattningar. Detsamma är fallet med befattningen såsom sektionschef å kamerala sektionen och en assistenttjänst. — Beträffande kassörskebefattningen i sistnämnda sektion framhåller styrelsen, att de arbetsuppgifter, som åvila styrelsens kassörska, äro så kvalificerade och ansvarsfulla att det med befattningen nu förenade arvodet å 6 300 kronor framstår som oskäligt lågt. vartill kommer att med befattningen är förenad en arbetsbörda, som tvingar till övertidsarbete i mycket stor utsträckning utan att möjlighet föreligger till utbetalning av övertidsersättning. — Å sistnämnda sektion tjänstgör för närvarande en landskanslist å övergångsstat vid länsstyrelsen i Stockholms län. Denna befattning erfordras icke vidare på kamerala sektionen.

Organisationsbyrån. Av de nuvarande befattningshavarna är en förste byråingenjör avsedd för undanförelärenden, en förste byråingenjör för förstöringsärenden samt en förste byråinspektör och en assistent för motorfordonsärenden. Befattningarna för undanförel och förstöring böra kvarstå. Jämväl förste byråinspektören för motorfordonsfrågor bör bibehållas med skyldighet att handlägga *dels* ärenden rörande motorfordonsplaner och transportfrågor, *dels ock* vissa andra organisatoriska ärenden. Däremot kan befattningen såsom assistent för motorfordonsärenden indragas.

Efter att ha framhållit, att för denna byrå är avsedd en befattning såsom förste byråsekreterare med årsarvode av 11 000 kronor men att denna hittills måst utnyttjas för flyktigärenden å sociala byrån anför styrelsen:

Å organisationsbyrån skola handläggas bland annat de viktigaste organisationsfrågorna rörande civilförsvaret. De ärenden, som handläggas å byrån, äro till mycket stor del omfattande och svårbedömbara. Å byrån er-

fordras därför högt kvalificerad personal. Den å byrån nu befintliga kvalificerade personalen är icke tillräcklig för att samtliga de på byrån ankommande arbetsuppgifterna skola kunna medhinnas.

Å byrån föreligger sålunda behov av en väl kvalificerad jurist. Den nu å sociala byrån tjänstgörande förste byråsekreteraren bör därför så snart som möjligt överflyttas till organisationsbyrån. På denne befattningshavare måste ställas mycket stora krav. På egen föredragning får han att handlägga viktiga och omfattande ärenden. Styrelsen anser därför både skäligt och nödvändigt, att arvodet till ifrågavarande förste byråsekreterare under nästa budgetår utgår med samma belopp som arvodet till förste byråsekreteraren å administrativ-kamerala byrån eller med 11 880 kronor för år. Utan sådan arvodeshöjning torde icke vara möjligt att för nu ifrågavarande tjänst varaktigt förvärva tillräckligt kvalificerad person.

Utbildnings- och övningsbyrån. Styrelsen erinrar om att styrelsen i sina medelsäskanden för budgetåret 1945/46 begärt personalförstärkning å ifrågavarande byrå för behandling av verkskyddsärenden genom inrättande vid byrån av en förste byråinspektörsbefattning men att detta förslag icke tillstyrkts i propositionen. Styrelsen vidhåller nu sin uppfattning, att mera kvalificerad personal erfordras för byrån, och föreslår därför ombildning av assistentbefattningen å byrån till en förste byråinspektörsbefattning med årsarvode av 10 800 kronor, i samband varmed årsarvodet å byråinspektörsbefattningen föreslås skola nedsättas till 9 600 kronor.

Sociala byrån. Styrelsen framhåller, att på byrån ankommer ett omfattande arbete, avseende en nödvändig genomgripande ändring av planläggningen för utrymning, inkvartering och annan social verksamhet under krig, vilket arbete till följd av flyktingverksamheten knappast ännu påbörjats. — Styrelsen anser sig liksom för innevarande budgetår böra framföra förslaget, att den nuvarande arvodesbefattningen såsom förste byråinspektör, vilken måste anses nödvändig jämväl då beredskap icke råder, ombildas till en extra ordinarie befattning i lönegraden Eo 26. Då behovet att kunna bereda fastare anställningsförhållande åt åtminstone någon av befattningshavarna i amanuens-(assistent)-grad gjort sig alltmer gällande, föreslår styrelsen att en av dessa befattningar ombildas till en tjänst såsom amanuens i lönegraden Eo 18.

Tekniska byrån. Civilförsvarsstyrelsen framför ånyo förslag om ombildande av den nuvarande arvodesbefattningen såsom förste byråingenjör till en befattning i lönegraden Eo 26. — Beträffande sektion 1, vars arbetsuppgifter omfatta byggnadstekniskt civilförsvaret i allmänhet och teknisk tjänst, anför styrelsen:

För nästkommande budgetår kan förutses, att omfattningen av arbetsuppgifterna inom sektion 1 kommer att bli oförändrad eller kanske ökas. Främst gäller det här att direkt tillgodogöra sig utländska erfarenheter eller att genom försöksverksamhet omsätta dessa för svenska förhållanden. Sektionens storlek bör bibehållas oförändrad. Kompetent personal — på grund av arbetets art måste för detsamma anlitas högskoleutbildade ingenjörer — torde emellertid icke kunna erhållas eller bibehållas med nuvarande arvoden. Som exempel på svårigheten att erhålla kompetent personal kan framhållas, att vid utannonserande av befattningen som byråingenjör med årsarvode å högst

9 000 kronor endast en sökande anmälde sig. Denne återtog sedermera sin ansökan. Vid förnyad ledigförklaring anmälde sig ingen sökande. Enligt styrelsens mening stå två utvägar öppna att säkerställa personalbehovet för nu ifrågavarande arbetsuppgifter. Antingen kunna arvodesbeloppen avsevärt höjas eller också kunna befattningarna göras mera lockande genom att de ombildas till extra ordinarie befattningar. Då det här rör sig om arbetsuppgifter, vilka under fredstid torde komma att bli av synnerlig vikt för styrelsens verksamhet, vill styrelsen för sin del föreslå, att befattningarna som byråingenjör med årsarvode å högst 9 000 kronor och som ingenjör med årsarvode å högst 7 200 kronor ombildas till extra ordinarie befattningar. Båda dessa befattningar böra placeras i lönegrad Eo 21.

Därjämte bör befattningen såsom ritare ombildas till en befattning såsom ritare i lönegrad Eo 14.

Vad angår sektion 2, vars arbetsuppgifter omfatta frågor rörande statsbidrag till skyddsrum, framhåller civilförsvarsstyrelsen, att arbetsbördan på denna avdelning till stor del är beroende av *dels* hur snart organisationsplanerna för de olika civilförsvansområdena kunna upprättas, *dels* av den takt, i vilken planerna kunna förväntas bli förverkligade, samt vari den allmänna byggnadsverksamheten bedrives. Personalbehovet vore därför svårbedömbart, men styrelsen räknade med att å sektionen skulle erfordras *dels* under hela budgetåret de nuvarande fyra befattningarna som byråingenjörer med årsarvode å högst 8 400 kronor, *dels* ock under första hälften av budgetåret den nuvarande befattningen såsom byråingenjör med årsarvode å högst 10 200 kronor.

Beträffande sektion 3, vars arbetsuppgifter omfatta övriga tekniska frågor, alarmering, mörkläggnings-, maskering-, observations- och förbindelsetjänst, framhåller civilförsvarsstyrelsen:

För sektion 3 blir under nästa budgetår, liksom för sektion 1, tyngdpunkten lagd vid tillgodogörandet av utländska erfarenheter. Styrelsen föreslog redan för innevarande budgetår, att befattningen såsom byråingenjör med årsarvode å högst 8 400 kronor skulle ombildas till en extra ordinarie befattning i lönegrad Eo 21. Styrelsen vidhåller detta sitt förslag. Assistentbefattningen bör kvarstå oförändrad.

Till sektion 3 hör även en montör med årsarvode å 5 400 kronor, vilken har till uppgift att företaga översyn av de genom styrelsens (luftskyddsinspektionens) försorg uppsatta offentliga alarmeringsanläggningarna. Kostnaderna för avlöning av denne montör ha tidigare utgått av de till alarmeringsanläggningarna anvisade medlen. Styrelsen föreslög i samband med sina medels-
äskanden för innevarande budgetår, att kostnaderna i stället skulle utgå från avlöningsanslaget, delposten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. Någon erinran häremot gjordes icke av föredragande statsrådet, men medel för ändamålet anvisades ej under nämnda anslagspost. Styrelsen har därför funnit sig nödsakad att bestrida ifrågavarande arvodeskostnad från anslagsposten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Med hänsyn till arvodets storleksordning anser styrelsen riktigast, att en befattning som montör med årsarvode å högst 5 400 kronor under nästa budgetår upptages under förstnämnda anslagspost.

Brandtekniska avdelningen. Civilförsvarsstyrelsen anför — efter att ha framhållit att styrelsen för budgetåret 1945/46 föreslagit ombildande av den

å avdelningen förefintliga befattningen såsom byråingenjör med arvode av 9 000 kronor till en befattning såsom förste byråingenjör i lönegrad Eo 24 samt att arvodet för en assistentbefattning å avdelningen skulle höjas från högst 7 500 kronor till högst 8 400 kronor — följande:

Det fredsmässiga brandförsvaret är en utomordentligt viktig angelägenhet och planläggningen av brandförsvaret för krig (civilförsvarets brandtjänst) är ej mindre betydelsefull. Tills vidare ställas stora krav på avdelningen bland annat för organisering av det fredsmässiga brandförsvaret i anslutning till brandlagens föreskrifter. Jämväl sedan detta organisationsarbete slutförts, blir avdelningen uppenbarligen i behov av kvalificerad arbetskraft under riksbrandinspektören. Det är erforderligt, att avlöningsförhållandena ordnas så, att tillräckligt kvalificerad personal kan förvärvas och bibehållas för avdelningen. Styrelsen anser sålunda, att den av styrelsen för innevarande budgetår föreslagna ombildningen av byråingenjörsbefattningen bör äga rum från ingången av nästkommande budgetår. Vidare har numera vunnit erfarenhet bibragt styrelsen den uppfattningen, att arvoden å de två övriga tjänstemannabefattningarna å avdelningen böra bestämmas till högre belopp än av styrelsen för innevarande budgetår föreslagits. Vad assistenten beträffar åligger bl. a. denne att föredraga ärenden rörande statsbidrag åt kommuner och tilldelning åt kommuner av brandmateriel. Omfattande utredningsarbete är förenat härmed. För uppgiftens fullgörande kräves ett självständigt handlande och moget omdöme. Medan styrelsen för löpande budgetår föreslagit, att arvodet för befattningen såsom assistent skulle utgå med högst 8 400 kronor för år, vill styrelsen nu med hänsyn till arten av det med befattningen förenade arbetet föreslå ett årsarvode å högst 9 000 kronor för denna befattning. Det tredje av de nuvarande arvoden utnyttjas för närvarande, såsom framgår av vad ovan anförts, för en amanuens (jurist). Den gångna tiden har emellertid givit klart vid handen, att det administrativa och juridiska arbete, som ankommer på avdelningen, är av kvalificerad art. Styrelsen har därför kommit till den meningen, att för den brandtekniska avdelningen erfordras en befattning såsom byråsekreterare med årsarvode å högst 9 000 kronor, därvid amanuensbefattningen kan indragas.

I fråga om militärassistenten och civilförsvärsöverläkaren, vilka för närvarande åtnjuta arvode med 1 080 kronor respektive 6 000 kronor för år, föreslår civilförsvärsstyrelsen ingen ändring.

Inkvarteringschefer, biträdande inkvarteringschefer och representanter i militärbefälsstaber. Efter att ha uppgivit att civilförsvärsstyrelsen för närvarande förordnat 29 inkvarteringschefer och 44 biträdande inkvarteringschefer med en sammanlagd arvodeskostnad av cirka 4 000 kronor för månad inför styrelsen:

I vad avser annan verksamhet än flyktingverksamhet, torde inkvarteringschefernas arbetsuppgifter under nästkommande budgetår huvudsakligen komma att bestå i att, i den mån så finnes erforderligt och lämpligt, biträda civilförsvärsdirektörerna vid en revidering av planläggningen för utrymnings- och socialtjänsten, varom ovan talats i samband med behandlingen av frågan om personalbehovet å styrelsens sociala byrå. Största delen av det planlägningsarbete, som i länsstyrelserna behöver verkställas med avseende å inkvartering av evakuerade och utbombade, avses dock utföras av civilför-

svarsdirektörerna. Förutom att biträda på sätt nyss nämnts hava inkvarteringscheferna att taga del av utfärdade anvisningar m. m. och överhuvud följa utvecklingen, så att de, om behov därav skulle uppstå, äro i stånd till mera aktiva förlöpande insatser. Vad här sagts om inkvarteringschefer gäller i princip även om biträdande inkvarteringschefer, ehuru dessas biträde givetvis kommer att påkallas i mindre omfattning. Utifrån dessa synpunkter förutsätter emellertid civilförsvarsstyrelsen förhållandena under nästa budgetår komma att bliva sådana, att de belopp — 150 respektive 75 kronor för månad, varmed arvoden till inkvarteringschefer och biträdande inkvarteringschefer nu högst må utgå — kunna avsevärt nedsättas. Styrelsen föreslår sålunda, att de månatliga arvodena överlag bestämmas till 50 kronor för inkvarteringschef och 25 kronor för biträdande inkvarteringschef. Det för nästa budgetår för här ifrågakommande ändamål erforderliga beloppet skulle alltså bli $(29 \times 600) + (44 \times 300) = 30\,600$ kronor. Ehuru man torde böra räkna med detta belopp, har civilförsvarsstyrelsen dock för avsikt att undersöka möjligheten att något minska åtminstone antalet inkvarteringschefer. Den besparing, som härigenom uppkommer, torde emellertid böra beräknas till ersättning för mistad inkomst åt inkvarteringschefer och biträdande inkvarteringschefer vid tjänstgöring å länsstyrelse.

Beträffande representanterna i militärbefälsstaberna, till vilka under budgetåret 1945/46 utgå arvoden och ersättningar för mistad arbetsinkomst ur den i avlöningsstaten för styrelsen upptagna anslagsposten till Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, till sammanlagt belopp av 550 kronor för månad, framhåller styrelsen följande:

Å ifrågakommande representanter torde även under fredstid få ankomma en väsentlig del av det för planläggning av utrymning och inkvartering erforderliga samarbetet med militära staber, vilket samarbete icke lämpligen kan ske genom länsstyrelserna. Representanterna torde därför även under nästkommande budgetår böra tillerkännas visst arvode. De nuvarande arvodesbeloppen synas dock kunna sänkas till i genomsnitt 50 kronor för månad för varje person. Då representant erfordras i sex staber, uppgår medelsbehovet för nästkommande budgetår till ett belopp av $(6 \times 600) = 3\,600$ kronor. Hårtill bör dock läggas ett mindre belopp till ersättning för mistad arbetsinkomst i samband med resor för besök i militära staber m. m. Ett belopp av 900 kronor synes tillräckligt härför.

Styrelsen finner medelsbehovet för arvoden och ersättningar för mistad arbetsinkomst till inkvarteringschefer och representanter i militärstaberna komma att utgöra $(30\,600 + 3\,600 + 900) = 35\,100$ kronor.

Civilförsvarsstyrelsen föreslår, att de av styrelsen föreslagna extra ordinarie befattningarna i högre lönegrad än 20 skola uppföras å personalförteckningen för styrelsen, som därigenom skulle erhålla följande lydelse:

Tjänstemän å ordinarie stat.

Befattning	Lönegrad
1 generaldirektör	C 12
2 civilförsvarsinspektörer	A 26

Tjänsteman å övergångsstat.

Befattning	Lönegrad
1 överdirektör	C 8

Tjänstemän å extra ordinarie stat.

2 byråchefer	Eo 30
1 förste byråsekreterare	Eo 26
1 byråintendent	Eo 26
1 förste byråinspektör	Eo 26
1 förste byråingenjör	Eo 26
1 förste byråingenjör	Eo 24
3 byråingenjörer	Eo 21
1 assistent	Eo 21
Härjämte skola enligt styrelsens förslag finnas följande extra ordinarie befattningar i högre lönegrad än 7:	
3 förste amanuenser	Eo 18
1 ritare	Eo 14
1 registrator	Eo 11

De särskilda posterna i avlöningsstaten för budgetåret 1946/47 beräknas av styrelsen på följande sätt:

1. *Avlöningar till ordinarie tjänstemän.* Anslagsposten föreslås beräknad till 46 500 kronor, varvid styrelsen förutsätter, att avlöningen till t. f. civilförsvarsinspektören Sahlin, på sätt Kungl. Maj:t föreskrivit genom beslut den 29 juni 1945, skall utgå från den under punkt 2 upptagna posten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.

2. *Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.* Styrelsen föreslår följande årsarvoden:

3 byråchefer	årsarvode	14 040	kronor
1 t. f. civilförsvarsinspektör	»	12 475	»
1 förste byråsekreterare	»	11 880	»
1 förste assistent	»	11 880	»
1 förste byråingenjör	»	10 800	»
3 förste byråinspektörer	»	10 800	»
Bevakningsinspektören	»	1 200	»
Civilförsvarsöverläkaren	»	6 000	»
1 militärassistent	»	1 080	»
1 byråingenjör (för halvt år)	årsarvode högst	10 200	»
1 byråinspektör	»	9 600	»
2 byråsekreterare	»	9 000	»
4 byråingenjörer	»	8 400	»
1 assistent	»	9 000	»
2 assistenter	»	8 400	»
5 amanuenser (assistenter)	»	7 800	»

1 bokhållare och kassörska	årsarvode	högst	7 800	kronor
2 amanuenser (assistenter)	»	»	7 200	»
1 kansliskrivare	»	»	6 000	»
2 bokhållare	»	»	6 000	»
1 montör	»	»	5 400	»
Arvoden och ersättningar för mistad arbetsin- komst till inkvarteringschefer och represen- tanter i militärbefälsstaber	»	»	35 100	»
Ersättningar åt personer, som av styrelsen an- litas för uppehållande av kontakt med press, film och radio m. m.	»	»	5 000	»

Styrelsen framhåller, att sammanlagda kostnaderna härför uppgå till 346 635 kronor. Då därutöver för vissa befattningshavare ålderstillägg beräknas bliva erforderliga, föreslår styrelsen, att beloppet avrundas till 350 000 kronor.

3. *Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.* Kostnaderna för de av styrelsen föreslagna extra ordinarie befattningarna i högre lönegrad än 7 beräknas av styrelsen till 125 703 kronor för nästa budgetår. Till avlöning av skriv- och expeditivsvaktspersonal samt tillfälligt anlitad personal beräknar styrelsen ett belopp av 137 000 kronor, varvid styrelsen säger sig ha för avsikt att, i den mån styrelsens förslag om inrättande av extra ordinarie befattningar i 11 och högre lönegrader skulle vinna statsmakternas gillande, i ungefärligen motsvarande omfattning antaga extra ordinarie befattningshavare i lönegrad Eo 7 och lägre. Till avlöning av förrådspersonal beräknar styrelsen 37 000 kronor. Anslagsposten kommer alltså enligt styrelsens förslag att uppgå till (125 703 + 137 000 + 37 000) 299 703 kronor eller avrundat till 300 000 kronor.

4. *Rörligt tillägg.* Denna post beräknar styrelsen förslagsvis till 43 000 kronor.

Civildéforsvarsstyrelsen föreslår alltså följande avlöningsstat för budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	46 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	350 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	300 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	43 000
	Summa kronor	739 500.

I yttrande över civildeforsvarsstyrelsens framställning anför *civildéforsvarsutredningen*:

Ehuru utredningen tillfullo inser de olägenheter, som följa av de nuvarande osäkra anställningsförhållandena för civildeforsvarsstyrelsens personal, anser sig utredningen i enlighet med sin nyss anförda ståndpunkt för när-

varande icke kunna tillstyrka överförande till extra ordinarie stat av någon befattning inom styrelsen. I den mån dylikt överförande sedermera kommer att äga rum, torde emellertid de nuvarande arvodesanställda tjänstemän, som erhålla ordinarie eller extra ordinarie tjänster, skäligen böra få tillgodoräkna sig den tidigare tjänstgöringen såsom tjänstetid. Vidare synes styrelsens personal böra kunna efter välvillig prövning komma i åtnjutande av sådana tillfälliga löneförmåner, som avses i Kungl. Maj:ts kungörelse den 30 november 1945 (nr 733) samt i propositionen nr 3 till innevarande års riksdag.

Såvitt i övrigt gäller civilförsvarsstyrelsens lönestatförslag vill utredningen framhålla, att utredningen icke utan en fullständig genomgång av de olika tjänstemännens åligganden och arbetsuppgifter kan ingå i en detaljgranskning av föreslaget antal befattningar samt storleken av utgående löner. En dylik genomgång har utredningen hitintills icke ansett sig böra företaga. Utredningen måste därför begränsa sig till att under framhållande av dels det ovissa läge, vari frågan om civilförsvarets fredsorganisation befinner sig, och dels de inskränkningar i verksamheten utredningen ansett böra tills vidare äga rum understryka vikten av att organisationen inom styrelsen icke utvidgas. Utredningen har vid granskningen av civilförsvarsstyrelsens förevarande anslagsäskanden erhållit det intrycket, att från styrelsens sida eftersträvat den nedskärning av personalorganisationen som synts styrelsen möjlig och förutsätter, att styrelsen städse har sin uppmärksamhet riktad på möjligheterna att beskära organisationen utan att det fredsmässiga planlägningsarbetet försummas.

Utredningen är dock på denna punkt icke enhällig. Ledamoten av utredningen, byråchefen Lundquist, tillstyrker i ett särskilt yttrande inrättandet av de av civilförsvarsstyrelsen föreslagna extra ordinarie befattningarna.

Statskontoret, som ifrågasätter huruvida icke utöver vad civilförsvarsutredningen föreslagit ytterligare beskärningar beträffande anslagstilldelningen till civilförsvaret för budgetåret 1946/47 skulle kunna ske, anför beträffande nu ifrågavarande anslag:

Statskontoret utgår sålunda ifrån att frågor om inrättande av nya tjänster eller inplaceringar i högre löneställning av befattningshavare inom civilförsvarsstyrelsen icke nu upptagas till prövning. Den av civilförsvarsutredningen föreslagna särskilda lönetursförmånen för tjänstemän inom styrelsen vid ett framtida extra ordinarieblivande anser sig ämbetsverket av principiella skäl icke heller kunna förorda. Frågan om löneklassplaceringen för dessa befattningshavare torde i vanlig ordning böra göras till föremål för övervägande, först sedan de tillträtt extra ordinarie eller ordinarie befattning och då avgöras enligt eljest tillämpade regler. Även frågan om rätt att komma i åtnjutande av de tillfälliga löneförmåner, som avses i kungörelsen den 30 november 1945 (nr 733) samt i Kungl. Maj:ts proposition nr 3 till 1946 års riksdag, torde böra prövas efter samma grunder för styrelsens personal som för andra arvodesanställda inom statsförvaltningen.

Civilförsvarsstyrelsens promemoria den 18 april 1946. I en den 18 april 1946 dagtecknad promemoria har civilförsvarsstyrelsen framlagt kompletterande beräkningar beträffande lönerna till vissa befattningshavare hos civilförsvarsstyrelsen. De föreslagna ändringarna framgå av den som bilaga till detta protokoll fogade uppställningen.

1. Till en början framhåller civilförsvartsstyrelsen, att därest Kungl. Maj:t icke kunde ansluta sig till civilförsvartsstyrelsens förslag om inrättande av nya extra ordinarie befattningar, arvodena å vissa av de nuvarande befattningarna i vissa fall borde ändras. Civilförsvartsstyrelsen anför härom:

A. Vissa ingenjörsbefattningar å tekniska byrån.

Förste byråingenjör, föreslagen i Eo 26: Erfarenheten har givit vid handen, att synnerliga svårigheter föreligga för civilförsvartsstyrelsen att erhålla kvalificerad teknisk personal med de löner, som styrelsen för närvarande kan erbjuda. Kvalificerad ingenjörspersonal kan såväl i enskild och kommunal tjänst som i andra statliga verk erhålla avsevärt gynnsammare villkor. På senare tid synes en markerad höjning av lönenivån för dylik personal ha ägt rum, vilken höjning ytterligare försämrat civilförsvartsstyrelsens redan tidigare ogynnsamma förutsättningar i konkurrensen om den högskoleutbildade tekniska personalen. På grund härav synes det icke tillräckligt, att ifrågavarande befattning, om den erhåller arvodeskaraktär, förenas med nuvarande årsarvode å 11 880 kronor. Arvodet synes böra höjas till lägst 13 800 kronor, motsvarande ungefär bruttolönen i löneklassen 26, inberäknat provisoriskt lönetillägg.

2 *byråingenjörer*, föreslagna i Eo 21: Dessa befattningar, som äro avsedda för tekniska byråns sektion 1, motsvaras för närvarande av årsarvoden å högst 9 000 respektive 7 200 kronor. Befattningarna äro avsedda för civilingenjörer, vilka skola huvudsakligen syssla med forskningsarbete. I skrivelse den 11 januari 1946 har civilförsvartsstyrelsen, under åberopande av att försöken att besätta befattningen med en civilingenjör misslyckats, föreslagit, att arvodet å den förstnämnda befattningen redan innevarande budgetår skall höjas till 10 800 kronor. Icke heller sistnämnda belopp torde ge någon säkerhet för att kvalificerad personal kan erhållas. Försök synes dock böra göras att erhålla personal för nämnda lön. Arvodena för båda ifrågavarande tjänster synas sålunda böra fastställas till 10 800 kronor för år, vilket nära motsvarar bruttolönen i löneklassen 21, inberäknat provisoriskt lönetillägg.

1 *byråingenjör*, föreslagen i Eo 21: Ifrågavarande arvode har genom Kungl. Maj:ts under punkt 2 härnedan omförmälda beslut den 8 februari 1946 på grund av vederbörande tjänstemans anställningstid medgivits höjt från 8 400 till 8 940 kronor för år. Även för denna befattning bör årsarvodet i princip motsvara bruttolönen i löneklassen 21, 10 800 kronor, inberäknat provisoriskt lönetillägg.

B. Övriga befattningar.

Beträffande dessa befattningar synes i princip arvodet böra fastställas till belopp, motsvarande nettolönen i den löneklass, som befattningen skulle hänförts till om civilförsvartsstyrelsens förslag om förändring till Eo-tjänst bifallits.

Byråintendent, föreslagen i Eo 26: Med hänsyn till befattningens kvalificerade natur bör nuvarande årsarvode 10 800 kronor höjas till 12 540 kronor, motsvarande nettolönen i löneklassen 25 med inberäknat provisoriskt lönetillägg.

Förste byråinspektör, föreslagen i Eo 26: Av samma skäl bör årsarvodet höjas från nuvarande 11 400 kronor (inberäknat ålderstillägg) till 12 540 kronor.

Förste byråingenjör, föreslagen i Eo 24: Det nuvarande årsarvodet 9 000 kronor bör höjas till 11 460 kronor, motsvarande nettolönen i löneklassen 23 med inberäknat provisoriskt lönetillägg.

Assistentbefattning, föreslagen i Eo 21: Årsarvodet bör höjas från nuva-

rande 8 400 kronor till 9 660 kronor, motsvarande nettolönen i löneklassen 20, inberäknat provisoriskt lönetillägg.

För övriga ifrågavarande befattningar, nämligen byråchefs-, förste byråsekreterare-, amanuens- och ritarbefattningarna, ifrågasätter civilförsvarsstyrelsen icke annan ändring i nu utgående arvoden än uppräknande med provisoriskt lönetillägg. Registratorsbefattningen inbegripes under punkt 3 här nedan.

2. Med hänsyn till att Kungl. Maj:t genom beslut den 8 februari 1946 medgivit, att utan hinder av vad som föreskrivits i Kungl. Maj:ts förut omnämnda beslut den 29 juni 1945 vissa befattningshavare från och med i beslutet angivna tidpunkter skola äga uppbära förhöjda arvoden, bör enligt civilförsvarsstyrelsen viss uppräknning ske av de av civilförsvarsstyrelsen tidigare föreslagna arvodena. I samband därmed anser civilförsvarsstyrelsen arvodet till den å utbildningsbyrån tjänstgörande byråinspektören böra beräknas till högst 10 860 kronor, inberäknat provisoriskt lönetillägg, i stället för av styrelsen upptagna 9 600 kronor. Slutligen torde för ytterligare två befattningshavare böra beräknas ålderstillägg från och med den 1 oktober 1946, i följd varav medel för budgetåret 1946/47 böra beräknas till en amanuens (assistent) efter årsarvode å högst 8 460 kronor för tiden till och med den 30 september 1946 och efter årsarvode å högst 8 940 kronor för tiden från och med den 1 oktober 1946 samt till en bokhållare efter årsarvode å högst 6 660 kronor för tiden till och med den 30 september 1946 och efter årsarvode å högst 6 960 kronor från och med den 1 oktober 1946, allt inberäknat provisoriskt lönetillägg.

3. Även om civilförsvarsstyrelsens förslag om inrättande av vissa ytterligare extra ordinarie tjänstemannabefattningar icke bifalles, synes möjlighet böra beredas styrelsen att inrätta ett begränsat antal Eo-befattningar i lägre lönegrader. Några risker för staten med hänsyn till en eventuell ytterligare minskning av styrelsens personal synes icke kunna uppkomma härigenom. Antalet befattningar i högst 11 lönegraden synes under nästa budgetår lämpligen böra fastställas till högst 30.

4. Även å arvoden, som icke i det föregående nämnts, bör beräknas provisoriskt lönetillägg om 660 kronor för år.

5. Civilförsvarsstyrelsen anser, att jämväl den arvodesavlönade personalen bör komma i åtnjutande av förmånen av fri sjukvård, och föreslår, att härvid bestämmelserna i 23 § civila icke-ordinariereglementet skola i tillämpliga delar gälla i vad angår sjukvård och begravningshjälp.

6. Civilförsvarsstyrelsen anför:

Med de lösliga anställningsförhållanden, som det vid civilförsvarsstyrelsen tillämpade arvodesystemet medför, är det av synnerligt värde, att justeringar av arvodesbelopp såväl uppåt som nedåt kunna göras under löpande budgetår. Det förekommer icke sällan, att civilförsvarsstyrelsen finner sig icke böra utbetala fastställt maximiarvode till viss befattningshavare. Någon motsvarande möjlighet att justera de fastställda maximiarvodena uppåt föreligger däremot icke. Det skulle otvivelaktigt innebära ökade möjligheter att bemästra de med de lösliga anställningsförhållandena förknippade olägenheterna, om Kungl. Maj:t ägde befogenhet att vidtaga dylika justeringar inom anslagets ram.

7. Civilförsvartsstyrelsen finner på grund av vad sålunda anförts medel böra beräknas till årsarvoden m. m. enligt följande sammanställning.

B e f a t t n i n g	Årsarvoden m. m., beräk- nade för budgetåret 1946/47
5 byråchefer, envar	14 700
1 förste byråingenjör	13 800
1 t.f. civilförsvarsinspektör	13 135
2 förste byråsekreterare, envar	12 540
1 byråintendent	12 540
1 förste assistent	12 540
1 förste byråinspektör	12 540
1 förste byråinspektör	12 060
2 förste byråingenjörer, envar	11 460
2 förste byråinspektörer, envar	11 460
Bevakningsinspektören	1 200
Civilförsvarsöverläkaren	6 000
1 militärassistent	1 080
1 byråingenjör (för halvt år)	10 860
1 byråinspektör	10 860
3 byråingenjörer, envar	10 800
2 byråsekreterare, envar	9 660
2 assistenter, envar	9 660
2 assistenter, envar	9 060
4 byråingenjörer, envar	9 060
1 amanuens, för tiden 1 juli—30 september 1946 efter högst 8 460 kronor och för tiden 1 oktober 1946—30 juni 1947 efter högst 8 940 kronor för år	8 820
5 amanuenser (assistenter), envar	8 460
1 bokhållare och kassörska	8 460
2 amanuenser (assistenter), envar	7 860
1 kansliskrivare	6 960
1 bokhållare, för tiden 1 juli—30 september 1946 efter högst 6 660 kronor och för tiden 1 oktober 1946—30 juni 1947 efter högst 6 960 kronor för år	6 885
1 bokhållare	6 660
1 ritare	6 660
1 montör	6 060
Arvoden och ersättningar för mistad arbetsinkomst till inkvarterschefer och representanter i militärbefälsstaber	35 100
Ersättningar åt personer, som av styrelsen anlitas för uppehållande av kontakt med press, film och radio m. m.	5 000

I ovanstående belopp ha i förekommande fall inräknats provisoriskt löne-tillägg.

Byråchefen för civilförsvartsstyrelsens tekniska byrå, Sune Lundquist har i en särskild den 16 april 1946 dagtecknad promemoria — efter en utförlig redogörelse för byråns arbetsuppgifter och anställningsförhållandena inom byrån — förklarat, att han såsom chef och ansvarig för styrelsens tekniska byrå anser sig böra framhålla följande:

Löne- och anställningsförhållandena vid byrån äro för närvarande icke tillfredsställande. För att säkerställa att icke även den nuvarande personalen inom byrån lämnar denna samt att de nu vakanta tjänsterna på ett tillfredsställande sätt kunna nybesättas, anser jag det ofrånkomligt att de nuvarande arvoden radikalt omregleras. Jag anser mig därför nödsakad begära, att styrelsen hos Kungl. Maj:t hemställer att för civilförsvarsstyrelsens tekniska byrå måtte för nästkommande budgetår få disponeras arvoden enligt följande plan:

1 byråchef	årsarvode om högst	18 000	kronor
1 förste byråingenjör	» » »	13 800	»
1 byråsekreterare	» » »	9 660	»

Sektion 1.

1 byråingenjör	årsarvode om högst	12 000	kronor
1 byråingenjör	» » »	10 800	»
1 assistent	» » »	8 400	»
1 ritare	» » »	6 000	»

Sektion 2.

1 byråingenjör (halvt år)	» » »	10 200	»
4 byråingenjörer vardera	» » »	9 600	»

Sektion 3.

1 byråingenjör	» » »	11 600	»
1 ingenjör	» » »	9 600	»
1 montör	» » »	6 060	»

I arvoden äro de s. k. provisoriska lönetilläggen inräknade.

Skulle en arvodesplan i allt väsentligt överensstämmande med den ovan angivna icke kunna genomföras, anser jag utsikterna till ett bibehållande av den nuvarande personalen och till ett fullgott besättande av nu vakanta platser synnerligen ovissa. Jag anser det vid ett dylikt förhållande också i hög grad otroligt att byrån på ett godtagbart sätt skall kunna fullgöra de uppgifter, som enligt gällande civilförsvarslag ankommer på densamma såsom en del av civilförsvarsstyrelsen.

Över civilförsvarsstyrelsens och Lundquists nu berörda promemorior ha efter remiss yttranden avgivits av statskontoret och allmänna lönenämnden. Statskontoret säger sig i anslutning till den ståndpunkt, som statskontoret uttalat i sitt yttrande över civilförsvarsstyrelsens tidigare framställning, icke förordna en uppräknig av nu utgående arvoden med större belopp än det provisoriska lönetillägg, som tillerkänts statliga befattningshavare. Dock vill statskontoret icke motsätta sig den förhöjning, motsvarande ålderstillägg, som föreslagits för två arvodestagare. Statskontoret anser vidare även extra-ordinariesättning av den lägre biträdespersonalen med hänsyn till verkets ovissa framtidsorganisation böra begränsas i största möjliga omfattning och finner därför antalet dylika extra-ordinarie tjänster icke böra ökas i den utsträckning, som styrelsen förordnat. Förslaget, att den arvodesavlönade personalen skulle erhålla fri sjukvård och begravningshjälp finner statskontoret sig av principiella skäl icke kunna biträda.

Allmänna lönenämnden, som säger sig icke ha haft tillfälle att mera ingående granska lönesättningen för de ifrågavarande arvodestjänsterna, varför nämnden måste inskränka sig till mera summariska uttalanden, framhåller beträffande de av civilförsvarsstyrelsen beräknade arvodesförhöjningarna, att bruttoavlöningen i 26 och 21 löneklasserna, inklusive provisoriskt lönetillägg utgjorde respektive 13 786 och 10 705 kronor samt nettoavlöningen i 25, 23 och 20 löneklasserna utgjorde respektive 12 490, 11 300 och 9 704 kronor. Lönenämnden påtalar vidare, att i ärendet icke angivits av vad anledning styrelsen vid bestämmandet av arvodesbeloppen tillämpat skilda principer, i det att en del arvoden avvägs efter bruttoavlöningen i viss löneklass medan andra åter efter nettoavlöningen. Enligt lönenämndens mening synes ett enhetligt beräkningssätt böra komma till användning vid arvodesbeloppens fastställande. — Lönenämnden finner, att arvodena i vissa fall upptagits väl högt, exempelvis i vad angår byråintendentstjänsten, och påpekar att, enligt vad under hand inhämtats, den förste byråingenjörstjänst, för vilken arvodet upptagits till 11 460 kronor, är avsedd att ersätta en nu befintlig befattning som byråingenjör. — Styrelsens hemställan, att de arvodesavlönade befattningshavarna skulle beredas förmånen av fri sjukvård, finner sig lönenämnden icke kunna tillstyrka, så länge motsvarande förmån icke i allmänhet tillkomme arvodesanställd personal inom den civila statsförvaltningen i övrigt.

Ytterligare bör nämnas, att *statsverkens ingenjörsförbund* i skrivelse till chefen för socialdepartementet den 20 april 1946 gjort framställning om höjning av arvodena till vissa ingenjörsbefattningar vid civilförsvarsstyrelsen. Förbundet påpekar till en början, att de nu utgående arvodesbeloppen för dessa befattningar genomgående vore för låga och att resultatet blivit, att ett flertal arvodesbefattningar för närvarande stode vakanta, varjämte riskerades att ytterligare några av de nu anställda ingenjörerna komme att avgå, om ej en snar reglering uppåt av lönebeloppen skedde. Även de av civilförsvarsstyrelsen föreslagna arvodesbeloppen finner förbundet väl knappa, och framhåller i samband härmed önskvärheten av att civilförsvarsstyrelsen erhöle befogenhet att inom ramen för tillgängliga anslag justera arvodesbeloppen. Förbundet anser, att vid jämförelse med löneklass enligt det civila avlöningsreglementet hänsyn icke borde tagas till pensionsavdragen, eftersom icke pensionsberättigade tjänstemän hade att själva sörja för sin pensionering och vederbörande vid övergång till pensionsberättigad befattning i regel icke medgäves högre placering än närliggande löneklass fränsett pensionsavdrag.

Förbundet anför härefter:

Med hänsyn till sistnämnda synpunkt får förbundet för byråcheferna på tekniska byrån och organisationsbyrån föreslå ett årsarvode på högst 15 600 kr., vilket nära motsvarar 29 löneklassen.

Vissa ingenjörsbefattningar å tekniska byrån.

För förste byråingenjörstjänsten, som för närvarande är vakant, får förbundet föreslå ett arvode på 14 460 kr., motsvarande 27 löneklassen.

Båda byråingenjörsbefattningarna på sektion 1 äro för närvarande vakanta. Innehavaren av den ena av dessa med årsarvodet 7 200 kr. har nyligen övergått till kommunal tjänst och därvid erhållit en begynnelselö'n på 897 kr./mån. (= 10 764 kr./år). Det sistnämnda torde visa angelägenheten av att civilförsvarsstyrelsen erhåller friare händer vid lönesättningen.

Förbundet får för nämnda båda befattningar ävensom för den tredje i styrelsens PM angivne byråingenjören föreslå ett årsarvode på högst 12 000 kr., närmast motsvarande 23 löneklassen.

Mot begärt arvode för den byråingenjörsbefattning, som är föreslagen att upphöra fr. o. m. $\frac{1}{1}$ 1947, vill förbundet ej framställa erinran. För övriga 5 ingenjörer å tekniska byrån får förbundet föreslå arvodesbelopp på högst 10 800 kr., då deras tjänster få i huvudsak anses utgöra slutbefattningar.

Enär ritare i regel äro placerade i 15 lönegraden, bör arvodet för ritarebefattningen uppräknas till 7 320 kr., motsvarande 14 löneklassen.

Organisationsbyrån.

På denna byrå tjänstgöra två förste byråingenjörer. Årsarvodet för dessa bör fastställas till högst 12 600 kr., närmast motsvarande 24 löneklassen.

Riksbrandinspektörens avdelning.

Även för en å denna avdelning tjänstgörande civilingenjör bör årsarvodet bestämmas till 12 600 kr.

I detta sammanhang bör slutligen upptagas ännu ett av civilförsvarsstyrelsen i framställningen av den 15 november 1945 framlagt förslag, nämligen om ett särskilt anslag till *civilförsvarsattaché*. Styrelsen anför härom:

För att i sådan grad, varav behov för de svenska civilförsvarsmyndigheterna föreligger, lära känna främmande länders civilförsvär fordras enligt civilförsvarsstyrelsens mening i de viktigare fallen fortlöpande och ingående studier på ort och ställe. Dessa böra avse civilförsvarets organisation och verksamhet under krig, erfarenheter från kriget, organisationens anpassning efter de senaste stridsmedlen, dess omställning till fredsförhållanden, omfattningen av civilförsvarets verksamhet under fred m. m. För att önskat resultat av studierna skall uppnås kräves bland annat möjlighet att knyta förbindelser med sådana ledande personer både inom civilförsvaret och inom alla civilförsvaret berörande områden, med vilkas bistånd och medverkan studierna kunna bedrivas. För ändamålet är erforderligt, att till de svenska beskickningarna i vederbörande länder knyta särskilda befattningshavare. Förslagsvis kunna de benämnas civilförsvarsattachéer. Deras uppgift i stort bör vara att följa utvecklingen inom civilförsvaret och andra nyssnämnda områden.

Tillsättande av civilförsvarsattachéer skulle innebära någonting för vårt civilförsvär helt nytt. Med hänsyn härtill och till de därmed förenade avsevärda kostnaderna vill styrelsen föreslå, att för nästkommande budgetår tillsättes endast en sådan befattningshavare. Av många skäl anser civilförsvarsstyrelsen det fördelaktigast och ur erfarenhetssynpunkt mest givande, att denne befattningshavare får sin huvudsakliga tjänstgöring förlagd till beskickningen i London. För att emellertid erfarenheterna icke skola bliva ensidiga, synes lämpligt, att han jämväl erhåller samma uppdrag med avseende å ett eller flera andra europeiska länder.

Civilförsvarsstyrelsen finner avlöningen till civilförsvarsattachén böra beräknas till 14 000 kronor, vartill bör komma *dels* ett ortstillägg, som i överensstämmelse med vad som gäller för militär-, marin- och flygattachéerna

vid beskickningen i London föreslås till 20 000 kronor för år, *dels ock* barn- och bostadstillägg, som emellertid bliva beroende av vederbörandes personliga förhållanden och därför icke kunna beräknas. För resekostnader beräknar styrelsen 10 000 kronor. Styrelsen anser lämpligt, att för samtliga ersättningar till civilförsvarsattachén beräknas ett belopp av förslagsvis 50 000 kronor och hemställer därför, att till Civilförsvaret: Civilförsvarsattaché för budgetåret 1946/47 beviljas ett förslagsanslag av samma belopp.

Civilförsvarsutredningen anför härom:

Även om inhämtande av erfarenheter från utlandet under den närmaste tiden torde vara en angelägenhet av vikt, synes det icke välbetänkt att i det nuvarande läget tillskapa en befattning av här avsedda slag. Den rådande ovissheten om såväl vid vilken tidpunkt som i vad omfattning studiemateriel blir tillgängligt bör enligt utredningens mening föranleda, att civilförsvarsstyrelsen tillsvidare söker på annat sätt tillgodose sitt behov av utländskt erfarenhetsmateriel.

*Före-
draganden.*

Såsom jag förut anför, bör civilförsvarets administrativa organisation i avvaktan på civilförsvarsutredningens slutliga förslag lämnas i allt väsentligt oförändrad. Detta bör gälla även civilförsvarsstyrelsen, och något annat förutsättes icke heller från styrelsens sida. Med hänsyn till att efter krigets upphörande styrelsens arbetsuppgifter minskats, bör en viss reducering av personalen redan nu kunna äga rum. Styrelsens förslag innebär ock, såsom framgår av bilagan till detta protokoll, att 10 tjänster äro avsedda att indragas från och med nästa budgetår. Det bör dock anmärkas, att för styrelsens del kvarstå åtskilliga organisatoriska uppgifter av betydande omfattning. Den omfattande verksamhet för omhändertagande av flyktingar, som till den senaste tiden åvilat styrelsen, har medfört, att vissa andra arbetsuppgifter, särskilt på styrelsens sociala byrå, måst skjutas åt sidan. Dessa och liknande förhållanden göra, att personalreduceringen ännu icke fått den omfattning, som måhända eljest kunnat väntas.

Innan jag går att närmare beräkna storleken av de särskilda anslagsposterna under förevarande anslag, måste vissa spörsmål beröras.

Frågan om lönegradsplacering. Civilförsvarsstyrelsen föreslår, att vissa arvodesavlönade befattningshavare hos styrelsen skola få placering i extra ordinarie lönegrad. Styrelsen har ifrågasatt sådan anordning beträffande följande befattningshavare, nämligen *dels* två byråchefer, vilka föreslås skola placeras i lönegrad Eo 30, *dels* en byråintendent, en förste byråsekreterare (båda tillika sektionschefer), en förste byråinspektör och en förste byråingenjör, för vilka föreslås placering i lönegrad Eo 26, *dels* en förste byråingenjör, som skulle placeras i lönegraden Eo 24, *dels* en assistent och tre byråingenjörer, för vilka föreslås placering i lönegraden Eo 21, *dels* en amanuens, som skulle placeras i lönegraden Eo 18, *dels ock* en ritare, som skulle placeras i lönegraden Eo 14. Därjämte skulle en registrator, som för närvarande har avlöning i lönegraden Ex 11, enligt styrelsens förslag sättas i lönegraden Eo 11. Härutöver säger sig styrelsen ha för avsikt att i

den mån detta styrelsens förslag om inrättande av extra ordinarie befattningar skulle vinna statsmakternas gillande, i ungefär motsvarande omfattning antaga extra ordinarie befattningshavare i lönegrad Eo 7 och lägre. I en senare framställning framhåller styrelsen, att även om dess förslag om inrättande av extra ordinarie tjänster i högre lönegrader än lönegraden Eo 20 icke bifalles, möjlighet dock bör beredas styrelsen att inrätta ett begränsat antal dylika tjänster i lägre lönegrader.

Såväl statskontoret som civilförvarsutredningen ha avstyrkt civilförvarsstyrelsens förslag i förevarande hänseende.

Även om jag är principiellt ense med styrelsen i dess uppfattning om det otillfredsställande i att arvodessystemet inom ett statligt verk av icke utpräglad kriskaraktär användes i den omfattning som nu är fallet beträffande civilförvarsstyrelsen, anser jag mig icke kunna tillstyrka styrelsens förslag om inrättande av extra ordinarie tjänster i högre lönegrad än Eo 11. Orsaken härtill är, att med ett inrättande av dylika tjänster bör anstå, tills frågan om styrelsens slutliga organisation blir prövad. Däremot finner jag hinder icke böra möta mot att ett begränsat antal extra ordinarie tjänster inrättas i lägre lönegrader. Så bör dock icke ske i vidare mån än att hela antalet extra ordinarie tjänster vid styrelsen kommer att uppgå till högst 20, innebärande en ökning med 9 tjänster. Svårighet torde icke möta att, därest någon av dessa befattningar efter en eventuell omorganisation av civilförvarsstyrelsen skulle visa sig icke erforderlig, överflytta befattningshavaren till annat statligt verk.

Frågan om storleken av vissa arvoden. Civilförvarsstyrelsens framställningar i förevarande del innebära överlag en höjning av nu utgående arvoden. Till en del motsvara dessa arvodesförhöjningar den provisoriska avlöningsförbättring om 660 kronor för år, som enligt riksdagens innevarande år meddelade beslut skall utgå till vissa befattningshavare vid statsförvaltningen. Då samtliga här ifrågakvarande befattningshavare fått sina arvoden fastställda med belopp, som nära ansluta sig till dem, vilka utgå till befattningshavare som lyda under det civila avlöningsreglementet, finner jag dylik arvodeshöjning böra bifallas.

Därutöver har höjning av vissa arvoden föreslagits på den grund att vederbörande fullgjort tjänstgöring i civilförvarsstyrelsen under så lång tid att han bör vara berättigad till ålderstillägg. Detta gäller för hela budgetåret beträffande två förste byråinspektörer, en assistent och en kansliskrivare samt från och med den 1 oktober 1946 en amanuens på sociala byrån och en bokhållare på administrativ-kamerala byrån. Jag har intet att erinra mot styrelsens förslag i denna del.

Slutligen begär civilförvarsstyrelsen vissa direkta arvodesförhöjningar. Främst gäller detta vissa av de befattningshavare, vilka enligt styrelsens ursprungliga förslag skulle placeras i extra ordinarie lönegrad. Sålunda föreslås, att på *tekniska byrån* arvodet för förste byråingenjörsbefattningen skall höjas från 11 880 kronor till 13 800 kronor, arvodet för två byråingenjörsbefattningar å sektion 1 skall höjas från 9 000 respektive 7 200 kronor till

10 800 kronor samt att arvodet för en byråingenjörsbefattning å sektion 3 skall höjas från 8 400 kronor till 10 800 kronor, i vilken höjning dock ingår ett ålderstillägg å 540 kronor. Ifrågavarande löner äro beräknade efter bruttolönen i löneklasserna 26 respektive 21. Från byråchefen för byrån föreligger dessutom framställning om höjning av arvodet å den av honom innehavda befattningen till 18 000 kronor, vilken framställning emellertid icke upptagits av styrelsen.

Å tekniska byrån vila arbetsuppgifter, som i nuvarande läge äro ytterst betydelsefulla för att civilförsvarets effektivitet skall kunna upprätthållas. Hit hör sålunda — förutom frågor om byggande av skyddsrum och vidtagande av andra civilförsvarsanordningar av teknisk natur — den tekniska forsknings- och försöksverksamheten, vilken efter den senare tidens utveckling nu framstår såsom särskilt betydelsefull. Det är därför av synnerlig vikt, att på denna byrå god tillgång finnes på tekniskt utbildade, väl kvalificerade befattningshavare. Å andra sidan är konkurrensen med det enskilda näringslivet just beträffande dylika befattningshavare så stark, att det med de nuvarande lönerna möter mycket stora svårigheter att förvärva kvalificerade innehavare till sådana befattningar, som blivit vakanta, eller ens att behålla de nuvarande innehavarna. Ledigblivna befattningar ha ledigförklarats — i något fall två gånger — utan att befattningarna kunnat besättas med tillräckligt kvalificerade innehavare.

Med hänsyn till nu anförda förhållanden anser jag det nödvändigt att genomföra en höjning av vissa arvoden på ifrågavarande byrå. Jag finner därvid, att byråchefen å byrån lämpligen bör erhålla ett arvode av 16 000 kronor för år. Jag har vidare funnit mig böra tillstyrka arvodesförhöjningar till en förste byråingenjör och till tre byråingenjörer till 13 200 resp. 10 260 kronor, inberäknat provisoriskt lönetillägg. Slutligen har jag övernått, huruvida möjligheter skulle finnas att i besparingssyfte ytterligare reducera antalet å byrån anställda ingenjörer. Att märka är, att civilförvarsstyrelsen redan i sitt förslag utgått från att fyra ingenjörsbefattningar under nästkommande budgetår skola helt indragas samt att en byråingenjörsbefattning skall erfordras endast intill årsskiftet. Senare har från styrelsen uppgivits, att den å byrån placerade ritarbefattningen skulle kunna indragas. Därutöver anser jag mig icke nu böra ifrågasätta ytterligare indragningar.

Såsom styrelsen föreslagit bör ur förevarande anslagspost utgå jämväl arvode till en montör med 6 060 kronor, inberäknat provisoriskt lönetillägg.

Vad *administrativ-kamerala byrån* angår föreslås, att byråintendenten, som tillika är chef för kamerala sektionen, skulle erhålla en förhöjd lön av 12 540 kronor, inklusive provisoriskt lönetillägg, i stället för nuvarande 10 800 kronor. Denna lön skulle i stort sett motsvara nettolönen i lägsta löneklassen i lönegraden Eo 26. Ifrågavarande tjänsteman bör ha teknisk utbildning. I hans uppgifter ingår ansvaret för den statliga förrådshållningen för civilförsvarets räkning och den i samband därmed bedrivna försäljningsverksam-

heten. Anskaffningsvärdet av dessa förråd uppgår, enligt vad som upplysts, till omkring 45 miljoner kronor. Med hänsyn härtill och de övriga ansvarsfulla uppgifter som åvila byråintendenten anser jag en viss ökning av arvodet befogad. Jag vill dock icke förorda större förhöjning än till 11 880 kronor.

Vad slutligen angår *brandtekniska avdelningen* föreslås *dels* att den därstädes placerade byråingenjörstjänsten skall omvandlas till en förste byråingenjörsbefattning med arvode av 11 460 kronor, i stort sett motsvarande nettolönen i lägsta löneklassen av lönegraden Eo 24, *dels* att arvodet å assistenttjänsten skall höjas från 7 500 kronor till 9 660 kronor, *dels ock* att en därstädes befintlig amanuensjänst med nuvarande arvode av 7 320 kronor skall omvandlas till en byråsekreterartjänst med arvode av 9 660 kronor. Då arbetet på denna avdelning övervägande är av rent fredsmässig karaktär och till väsentlig del består i åtgärder för genomförande av den nya brandlagen och i övrigt för tillsyn av brandväsendet i riket, finner jag det angeläget, att löneförhållandena för ifrågavarande befattningshavare förbättras. Jag anser sålunda, att arvodet till byråingenjören bör höjas till 11 400 kronor, inberäknat provisoriskt lönetillägg. Vidare vill jag förorda, att arvoden till assistenten och amanuensen, vilka arvoden synas vara lägre än å motsvarande övriga befattningar inom styrelsen, höjas till vardera 8 460 kronor för år, provisoriskt lönetillägg däri inberäknat.

I övrigt har jag ansett mig icke kunna biträda styrelsens förslag om arvodessökningar.

Av civilförsvarsstyrelsen framställt förslag att dess arvodesanställda personal skulle erhålla förmån av fri sjukvård och begravningshjälp finner jag mig i likhet med statskontoret och allmänna lönenämnden av principiella skäl icke kunna tillstyrka.

Jag övergår härefter till beräkning av de särskilda posterna under ifrågavarande anslag.

Mot det av civilförsvarsstyrelsen till *avlöningar till ordinarie tjänstemän* beräknade beloppet, 46 500 kronor, har jag intet att erinra.

Beträffande anslagsposten *arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t*, beräknar jag de särskilda arvoden till befattningshavare vid civilförsvarsstyrelsen, vilka utgå från denna anslagspost, med de justeringar, som i det föregående angivits, till sammanlagt 463 390 kronor. Från denna anslagspost utgå därjämte arvoden och ersättningar för mistad arbetsinkomst till inkvarteringschefer och representanter i militärbefälsstaberna. Då under nästkommande budgetår arvoden icke synas böra beräknas till de biträdande inkvarteringscheferna, finner jag det av civilförsvarsstyrelsen upptagna beloppet 35 100 kronor kunna minskas med 13 200 kronor till 21 900 kronor. Därutöver böra under ifrågavarande anslagspost upptagas *dels* ersättningar åt personer, som av styrelsen anlitas för uppehållande av kontakt med press, film och radio, *dels ock* arvoden till ledamöter, suppleanter och sekreterare i krigsskyddsämnden för kraftanläggningar med samma be-

lopp som under innevarande budgetår eller 5 000 respektive 3 000 kronor. Hela anslagsposten skulle härigenom komma att uppgå till (463 390 + 21 900 + 5 000 + 3 000) 493 290 kronor eller i runt tal 493 000 kronor. Med hänsyn till att ytterligare personalindragningar efter hand torde kunna göras under loppet av nästa budgetår anser jag dock beloppet kunna minskas till 470 000 kronor. Anslagsposten synes böra utgöra ett högsta belopp.

Vad angår anslagsposten till *avlöningar till icke-ordinarie personal*, vilken av civilförsvarsstyrelsen beräknats till 300 000 kronor, kan densamma väsentligen minskas, om såsom jag här föreslagit civilförsvarsstyrelsens förslag om inrättande av vissa extra ordinarie befattningar icke bifalles. Denna minskning kan uppskattas till i runt tal 109 000 kronor. I betraktande härav och då även den personal, som avlönas från förevarande anslagspost, torde kunna efter hand inskränkas under loppet av nästa budgetår, föreslår jag, att posten bestämmes till 182 000 kronor.

Vidkommande slutligen anslagsposten till *rörligt tillägg* bör jämväl denna under förutsättning som nyss sagts bestämmas till väsentligt mindre belopp än det av civilförsvarsstyrelsen föreslagna. Minskningen har beräknats till i runt tal 16 500 kronor, varigenom anslagsposten skulle komma att utgöra 26 500 kronor.

Ifrågavarande anslags hela belopp skulle alltså härigenom komma att uppgå till (46 500 + 470 000 + 182 000 + 26 500) 725 000 kronor.

Civilförsvarsstyrelsens förslag om särskilt anslag å 50 000 kronor till en civilförsvarsattaché anser jag mig icke böra tillstyrka men jag förutsätter, att militärattachéerna erhålla instruktioner att inhämta upplysningar jämväl i civilförsvarsfrågor.

2. Civilförsvarsstyrelsen: Omkostnader.

Till ifrågavarande ändamål finnes å riksstaten för budgetåret 1945/46 upptaget ett förslagsanslag å 236 000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 29 juni 1945 fastställt följande omkostnadsstat för civilförsvarsstyrelsen att tillämpas under budgetåret 1945/46.

Omkostnadsstat.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	2 000
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	72 000
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	95 000
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	60 000
5. Omkostnader för representanter i militärbefälsstaber, <i>förslagsvis</i>	»	5 000
6. Omkostnader för krigsskyddsnämnden för kraftanläggningar, <i>förslagsvis</i>	»	2 000

Summa kronor 236 000

Kungl. Maj:t har vidare i nämnda brev föreskrivit, att anslagsposterna till reseersättningar, publikationstryck och omkostnader för representanter i militärbefälsstaber icke må utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas,

samt att av anslagsposten till expenser må för nedan angivna ändamål tagas i anspråk följande belopp, nämligen

1. Expenser för eget behov:		
a) Lyse, förslagsvis	kronor	2 500
b) Övriga expenser, högst	»	67 500
2. Expenser för annat än eget behov, förslagsvis	»	25 000.

I sin skrivelse den 15 november 1945 framhåller *civilförsvarsstyrelsen* till en början, att ifrågavarande anslagsposter med undantag av anslagsposten till expenser komme att förslå för innevarande budgetår. Att expenskostnaderna komme att överstiga anvisade belopp berodde främst på att från anslagsposten bestredes jämväl expenskostnaderna för styrelsens flyktingverksamhet. Vidare torde det till expenser för annat än eget behov beräknade beloppet icke komma att förslå till bestridande av kostnaderna för sådana blanketter, som styrelsen har att kostnadsfritt tillhandahålla kommunerna för upprättande av planer, inskrivning av personal m. m.

I sammanhang härmed anmäler styrelsen, att styrelsen i fråga om vissa blanketter, vilka icke ansetts vara av den beskaffenheten, att de borde av staten kostnadsfritt tillhandahållas kommunerna, funnit sig böra föranstalta om tryckning av blanketterna, vilka därefter av styrelsen mot betalning tillhandahållits kommunerna. Syftet härmed hade varit främst att förbilliga kostnaderna för kommunerna. Kostnaderna för tryckningen hade innevarande budgetår bestritts från delposten till expenser för annat än eget behov, vilken post även tillgodofördes de av kommunerna inbetalade ersättningarna. Möjlighet att förfara på angivet sätt syntes böra stå styrelsen öppen även i framtiden.

För nästkommande budgetår räknar styrelsen med att en nedsättning av flertalet belopp i omkostnadsstaten kan vidtagas. Styrelsen beräknar för sin del medelsbehovet på följande sätt.

1. Sjukvård m. m. kronor	1 500
2. Reseersättningar »	60 000
3. Expenser:		
a) Lyse »	2 000
b) Övriga expenser för eget behov »	67 000
c) Expenser för annat än eget behov »	25 000
4. Publikationstryck »	50 000
5. Omkostnader för representanter i militärbefälsstaber »	2 500
6. Omkostnader för krigsskydds-nämnden för kraftanläggningar »	2 000
		<hr/>
	kronor	210 000

Civildéforsvarsstyrelsen föreslår sålunda, att till Civildéforsvarsstyrelsen: Omkostnader för budgetåret 1946/47 anvisas ett förslagsanslag av 210 000 kronor.

Civildéforsvarsutredningen har i sitt yttrande över civildéforsvarsstyrelsens framställning inskränkt sig till att framhålla önskvärdheten av att sparsamhet iakttages i fråga om kostnader för resor och publikationstryck.

*Före-
draganden.*

Mot civildéforsvarsstyrelsens beräkning av ifrågavarande anslag, som innebär en minskning i förhållande till innevarande budgetår med 26 000 kronor, har jag i stort sett intet att erinra. Då emellertid det vill synas som om ytterligare någon besparing synes kunna göras beträffande posterna reseersättningar och publikationstryck, finner jag mig böra föreslå, att anslaget beräknas något lägre än civildéforsvarsstyrelsen föreslagit eller till 200 000 kronor.

Övriga anslag för civildéforsvaret.

1) Civildéforsvaret: Utbildning vid statens civildéforsvarsskola samt vid kurser, anordnade av länsstyrelserna.

För budgetåret 1945/46 har under ifrågavarande rubrik anvisats ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 15 februari 1946 skall civildéforsvarschef och ställföreträdare för civildéforsvarschef, som icke är landsfiskal eller landsfiskalsassistent, vid resa för på honom såsom civildéforsvarschef eller ställföreträdare för civildéforsvarschef ankommande åtgärd eller för deltagande i utbildningskurs, som för flera civildéforsvarsområden anordnas av civildéforsvarsstyrelsen eller länsstyrelsen eller på dessa myndigheters föranstaltande, åtnjuta resekostnads- och traktamentsersättning enligt allmänna rese-reglementet, varvid han skall hänföras till rese- och traktamentsklassen II D eller, där han är polismästare, till rese- och traktamentsklassen II C. I stället för vad i 17 § 2 mom. första och andra styckena resereglementet är stadgat om traktamentsersättning för dag skall gälla, att dylik ersättning icke må åtnjutas för dag, varav högst sex timmar tagits i anspråk för resa eller förrättning. Vid resa för förrättning inom det egna civildéforsvarsområdet skall traktamentsersättningen utgöra tio kronor för dag och sex kronor för natt eller tillhoppa sexton kronor för dygn.

Annan än civildéforsvarschef eller ställföreträdare för civildéforsvarschef skall, såframt han icke är landsfiskal eller landsfiskalsassistent, vid resa för deltagande i sådan utbildningskurs, som för flera civildéforsvarsområden anordnas av civildéforsvarsstyrelsen, åtnjuta resekostnads- och traktamentsersättning enligt allmänna resereglementet, varvid han skall hänföras till rese- och traktamentsklassen II D. Jämväl vid resa för deltagande i utbildningskurs, som för flera civildéforsvarsområden anordnas av länsstyrelsen eller på länsstyrelsens föranstaltande, skall innehavare av eller ersättare å befattning,

som nu sagts, åtnjuta resekostnads- och traktamentsersättning enligt allmänna resereglementet, varvid han skall hänföras till rese- och traktamentsklassen III E.

I sin framställning den 15 november 1945 framhåller *civilförvarsstyrelsen* till en början, att den här ifrågavarande utbildningsverksamheten under budgetåret 1944/45 varit starkt begränsad, då styrelsen icke funnit det lämpligt att föranstalta om sådan utbildning, innan vissa grundläggande organisatoriska spörsmål hunnit genomarbetas varför av det för budgetåret beviljade anslagsbeloppet, 100 000 kronor, endast 58 000 kronor tagits i anspråk. För första hälften av budgetåret 1945/46 hade vid *statens civilförvarsskola* planlagts 10 kurser, av vilka 8 vid tidpunkten för skrivelsens avlämnande avhållits. Kostnaderna för dessa kurser hade uppgått till ca 43 500 kronor. För senare hälften av budgetåret 1945/46 förelåge behov av en kursverksamhet vid *civilförvarsskolan* av ungefär samma omfattning som under budgetårets första hälft. Till länsstyrelserna hade anslagits ett sammanlagt belopp av 18 500 kronor till kostnader för kurser vid länsstyrelserna. *Civilförvarsstyrelsen* kunde redan nu förutsäga, att det tillgängliga anslaget å 100 000 kronor icke vore tillräckligt för genomförande av den utbildning av befäl och vissa specialister, som enligt styrelsens uppfattning borde anordnas vid *statens civilförvarsskola* och av länsstyrelserna.

Beträffande anslagsbehovet för budgetåret 1946/47 anför *civilförvarsstyrelsen*:

Civilförvarsstyrelsen anser den centrala utbildningen av befälspersonal och viss specialistpersonal inom det allmänna civilförsvaret vara en för upprätthållandet av *civilförvarsorganisationen* synnerligen betydelsefull angelägenhet. Styrelsen räknar med att övningsverksamheten i framtiden kommer att bli relativt begränsad. Bevistande av de i den centrala utbildningen ingående kurserna torde därför komma att — jämte deltagande i krigsspel, studier av anvisningar m. m. i andra sammanhang — bliva av desto större vikt för *civilförvarschefer*, *tjänstegrenschefer* m. fl. Styrelsen är på grund härav av den uppfattningen, att under nästkommande budgetår utbildning bör anordnas vid *civilförvarsskolan* och av länsstyrelserna i minst samma omfattning som under innevarande budgetår.

Civilförvarsstyrelsen har från länsstyrelserna begärt uppgift på de av dem beräknade kostnaderna för utbildningskurser, som anses böra anordnas av länsstyrelserna under nästa budgetår. En sammanställning av uppgifterna ger vid handen, att länsstyrelserna beräkna kostnaderna för resekostnads- och traktamentsersättningar till deltagare i kurserna till sammanlagt 121 170 kronor samt övriga kostnader till sammanlagt 32 860 kronor. Härtil kommer ett belopp av 6 500 kronor, vilket icke uppdelats på nämnda båda kostnadsgrupper. Tillhoppa utgöra sålunda de av länsstyrelserna beräknade kostnaderna 160 530 kronor.

Såsom torde framgå av det ovan sagda föreligger ett mycket betydande utbildningsbehov. *Civilförvarsstyrelsen* anser sig emellertid av kostnadshänsyn böra begränsa sig till att för nästa budgetår räkna med samma utbildningsplan för den centrala utbildningen i dess helhet, som låg till grund för styrelsens medelsäskanden i denna del för innevarande budgetår. Kostnaderna beräknades därvid av styrelsen till 125 000 kronor.

Härutöver hemställer civilförvarsstyrelsen för budgetåret 1946/47 om ett belopp av 25 000 kronor till inspelning av undervisningsfilm för civilförsvaret. Styrelsen anför härom:

För att höja intresset för och underlätta ett enhetligt genomförande av utbildningen anser styrelsen det vara av synnerligt värde att utnyttja filmen i högre grad än hittills. Erfarenheterna på detta område inom försvarsväsendet äro synnerligen goda. Den film, som hittills använts inom civilförsvaret, har mest utgjorts av propagandafilm, som inspelats genom riksluftskyddsförbundets försorg. Härutöver anser styrelsen i hög grad önskvärt, att i första hand inspelas dels sådana filmer, som avse att giva viss befäls- och specialistpersonal inom civilförsvaret kompletterande undervisning i särskilda detaljer av deras tjänst, dels ock filmer för den grundläggande civilförvarsutbildningen. Av de olika filmerna är erforderligt att framställa ett antal kopior för att tillhandahållas länsstyrelserna för central och lokal utbildning inom länen.

Civilförvarsstyrelsen finner alltså sammanlagda medelsbehovet för budgetåret 1946/47 under nu ifrågakvarande anslag utgöra (125 000 + 25 000) 150 000 kronor.

Civilförvarsutredningen framhåller i sitt yttrande över civilförvarsstyrelsens framställning, att utredningen i sin framställning av den 14 januari 1946 föreslagit, att särskild utbildning av inskriven personal skulle i viss angiven omfattning fortgå. Sådan särskild utbildning borde enligt utredningens mening i hittills tillämpad omfattning anordnas centralt. För detta ändamål torde emellertid ett anslag motsvarande det för innevarande budgetår anvisade beloppet, 100 000 kronor, vara tillräckligt, särskilt som behovet av vissa kurser, exempelvis för civilförvarschefer och skyddsrumskontrollanter, icke torde bliva av samma omfattning. Då med inspelning av instruktionsfilm syntes tills vidare böra anstå, torde särskilda medel härför icke böra beräknas.

I detta sammanhang anser jag mig böra upptaga fråga om ersättning för mistad inkomst till civilförvarspersonal, som bevisar kurs anordnad av statens civilförvarsskola eller länsstyrelse. Vissa för sådant fall tillämpliga bestämmelser finnas för närvarande dels i 3 § kungörelsen den 22 december 1944 (nr 817) med bestämmelser om arvode m. m. åt vissa civilförvarschefer och ställföreträdare för civilförvarschef, dels ock i 3 och 4 §§ avlöningsreglementet den 15 juli 1944 (nr 546) för personal i det allmänna civilförsvaret. Enligt förstnämnda stadgande äger sådana civilförvarschef eller sådan ställföreträdare för dylik, som icke är statsavlönad befattningshavare vid polisväsendet, om han på grund av honom åvilande civilförvarsuppgifter gått miste om arbetsinkomst, därför erhålla ersättning om och i den mån inkomstminskningen överstiger civilförvarschefen (ställföreträdaren) tillkommande arvode för den tid inkomstminskningen avser, dock att ersättningen i intet fall må vare sig utgå med högre belopp än efter 12 000 kronor för år eller överstiga de sammanlagda löneförmåner, som för den tid inkomst-

minskningen avser uppbäres av den högst avlönade befattningshavaren vid polisväsendet inom civilförvarsområdet. Enligt berörda bestämmelse i avlöningsreglementet äger den som till följd av sådan tjänstgöring i allmänna civilförsvaret, som berättigar till daglön, under en avlöningsperiod gått miste om inkomst till belopp, som överstiger den honom tillkommande lönen, rätt till ersättning för den av tjänstgöringen föranledda inkomstminskningen med det belopp, vartill civilförvarschefen finner minskning ha uppgått, dock med högst hälften av lönen. Därjämte kan han under vissa förutsättningar erhålla bostadsbidrag.

I skrivelse den 14 mars 1945 har civilförvarsstyrelsen gjort framställning om resekostnads- och traktamentsersättning till viss personal inom civilförsvaret m. m. I denna framställning, vilken föranlett Kungl. Maj:ts förut omnämnda beslut av den 15 februari 1946, har civilförvarsstyrelsen hemställt om föreskrift, att ersättning skall utgå för arbetsinkomst, som deltagare i vid statens civilförvarsskola eller av länsstyrelse anordnad utbildningskurs på grund härav går förlustig, varvid ersättningen dock icke må utgå med högre belopp än efter 12 000 kronor för år eller överstiga de sammanlagda löneförmåner, som, för den tid inkomstminskningen avser, uppbäras av den högst avlönade befattningshavaren vid polisväsendet inom civilförvarsområdet. Förevarande ersättningsregler föreslås dock icke skola gälla civilförvarschef eller ställföreträdare för dylik eller statsavlönad befattningshavare vid polisväsendet, som är befattningshavare inom allmänna civilförsvarets ordningstjänst eller distriktschef, civilförvarsfogde eller ersättare för dem, ej heller i fall, där deltagande jämlikt 20 § civilförvarslagen skall anses ske i kommunal anställning. I motiveringen framhålls, att de i avlöningsreglementet meddelade bestämmelserna syntes mindre lämpliga för detta fall och att det finge ankomma på civilförvarsstyrelsen och länsstyrelserna att tillse, att urvalet av kursdeltagare skedde på sådant sätt, att beloppen av ersättning för mistad arbetsinkomst begränsades.

Civilförvarsstyrelsen anför vidare i sin framställning:

Resekostnads- och traktamentsersättningar för deltagande i central utbildning skola enligt civilförvarsutredningens förslag (SOU 1944: 5, s. 198 f.) förskottsvis utgivas av vederbörlig kommun, som därefter enligt förslaget skall söka statsbidrag för kostnaderna. Härvid synes ha åsyftats, att statsbidrag skall sökas hos länsstyrelsen i samma ordning som statsbidrag till andra av kommun gjorda utbetalningar för civilförsvarets upprätthållande. I propositionen den 12 maj 1944, nr 270, angående anslag till civilförsvaret för budgetåret 1944/45 har föredragande statsrådet (s. 52 f.) anslutit sig till civilförvarsutredningens förslag i vad angår gäldande och fördelning av kostnaderna för den centrala utbildningen. Emellertid har för budgetåret 1944/45 till kostnader för den centrala utbildningen upptagits en till 100 000 kronor maximerad delpost, ingående i det under förslagsanslaget till civilförsvaret upptagna delanslaget till utbildnings- och försöksverksamhet. Denna delpost skall av statskontoret disponeras för utbetalning endast till civilförvarsstyrelsen.

Vid beräkning av delposten synes man ha räknat med att resekostnads- och traktamentsersättningar skola bestridas från densamma. Med hänsyn

härtill utgår civilförsvartsstyrelsen ifrån att angivna ersättningar liksom de härovan föreslagna ersättningarna för mistad inkomst skola — oaktat vad härom anförts i propositionen — bestridas direkt av civilförsvartsstyrelsen respektive länsstyrelserna.

Statskontoret har i avgivet yttrande lämnat civilförsvartsstyrelsens framställning utan erinran.

*Före-
draganden.*

Såsom jag förut anført har civilförsvarsplikten för utbildnings- och övningsändamål för år 1946 — i vad angår i civilförsvaret inskriven personal — inskränkts till att omfatta dem, som äro inskrivna för befälsbefattning. Detta medför att den lokala utbildningsverksamheten under nämnda år kommer att hava väsentligt reducerad omfattning. I detta läge synes det för upprätthållande av civilförsvarets effektivitet nödvändigt, att ökad vikt lägges vid den vid statens civilförvarsskola och av länsstyrelserna bedrivna centrala utbildningsverksamheten. Med hänsyn härtill anser jag mig böra tillstyrka det av civilförsvartsstyrelsen för detta ändamål föreslagna beloppet, 125 000 kronor.

Vid anslagsbeloppets beräkning har jag förutsatt, att ur anslaget skola utgå resekostnads- och traktamentsersättningar enligt de av Kungl. Maj:tt genom beslutet den 15 februari 1946 fastställda grunderna till civilförsvarschef, ställföreträdare för sådan eller i allmänna civilförsvaret inskriven person, som deltagar i utbildningskurs som nu sagts, dock med undantag för det fall att vederbörande är statsavlönad befattningshavare vid polisväsendet. Visserligen torde ursprungligen hava avsetts, att dylika ersättningar skulle förskottas av vederbörande kommun med rätt för kommunen att därför erhålla statsbidrag enligt reglerna i 47 § civilförsvarslagen. Då detta statsbidrag så länge civilförsvarsberedskap var rådande, jämlikt 3 mom. i nämnda paragraf skulle utgå med kostnadernas hela belopp, ha under den gångna tiden dessa ersättningar av praktiska skäl i allmänhet utbetalats direkt av civilförsvartsstyrelsen eller vederbörande länsstyrelse och bestritts från förevarande anslag. Rätteligen borde, sedan civilförsvarsberedskapen upphävts, ersättningarna i fråga — såvitt avser personal i allmänna civilförsvaret — förskottas av kommunerna, som därvid skulle ha rätt till statsbidrag med $\frac{2}{3}$ ur anslaget till Bidrag till kommuner till kostnaderna för vissa arvoden m. m. Med hänsyn till den ökade vikt, som, enligt vad nyss framhållits, måste tillmätas ifrågavarande utbildningsverksamhet, anser jag det emellertid lämpligare, att ersättningarna alltfört helt utgå av statsmedel och bestridas från förevarande anslag.

Civilförsvartsstyrelsen har föreslagit, att ersättning för mistad arbetsinkomst skall kunna utgå till viss personal i allmänna civilförsvaret, som deltagar i central utbildning. Jag finner detta skäligt och anser även, liksom civilförsvartsstyrelsen, de regler om dylik ersättning, som äro givna i gällande avlöningsreglemente för det allmänna civilförsvaret, icke lämpade för dessa fall. De av civilförsvartsstyrelsen föreslagna normerna för ersättningen ansluta sig nära till motsvarande regler för civilförsvarschef och ställföre-

trädare för dylik. Ersättningarna föreslås sålunda icke skola få utgå efter högre belopp än 12 000 kronor för år eller överstiga de sammanlagda löneförmåner, som för den tid inkomstminskningen avser uppbäras av den högst avlönade befattningshavaren vid polisväsendet inom civilförvarsområdet. Denna maximeringsregel finner jag böra godtagas. Dessutom finner jag — i likhet med vad fallet är beträffande civilförvarscheferna — att ersättning skall utgå endast om och i den mån den mistade arbetsinkomsten överstiger den lön, vartill vederbörande jämlikt avlöningsreglementets bestämmelser är berättigad.

Civilförvarsstyrelsen föreslår slutligen, att under ifrågavarande anslag bör beräknas ett belopp av 25 000 kronor för inspelning av undervisningsfilm för civilförsvaret. Jag finner visserligen uppslaget vara av värde, men är för närvarande icke beredd att tillstyrka, att anslag begäres för ändamålet. Med hänsyn härtill avstyrker jag för närvarande civilförvarsstyrelsens framställning i denna del.

Förevarande anslag finner jag alltså böra beräknas till 125 000 kronor.

2) Civilförsvaret: Bidrag till riksluftskyddsförbundet.

Å riksstaten för budgetåret 1945/46 har till bidrag till riksluftskyddsförbundet anvisats ett anslag av 126 500 kronor.

Genom beslut den 29 juni 1945 har Kungl. Maj:t föreskrivit, att detta anslag skulle disponeras på följande sätt.

Ändamål.

	Kronor
A. Riksförbundets verksamhet.	
Bidrag till kanslipersonalens avlöningar (därav till generalsekretarens avlöning högst 12 000 kronor), <i>högst</i>	25 000
Bidrag till lokalhyra, <i>högst</i>	5 000
Bidrag till skrivmaterialier, <i>högst</i>	4 400
Bidrag till centrala instruktionskurser, <i>högst</i>	15 000
Ersättning till en av Kungl. Maj:t utsedd revisor	600
B. Länsförbundens verksamhet.	
Bidrag till avlöning av chefsinstruktörer och sekreterare (kassaförvaltare), <i>högst</i>	30 000
Bidrag till expenser, <i>högst</i>	6 500
Bidrag till utbildnings- och repetitionskurser för instruktörer, <i>högst</i>	15 000
Bidrag till resekostnadsersättningar och traktamenten till chefsinstruktörer, <i>högst</i>	25 000
Summa kronor	126 500

Riksluftskyddsförbundet har i skrivelse den 14 september 1945, vilken av civilförvarsstyrelsen överlämnats till Kungl. Maj:t, anhållit om fortsatt statsbidrag för budgetåret 1946/47 med 126 500 kronor, varav 50 000 kronor för riksförbundets verksamhet och 76 500 kronor för länsförbundens verksamhet.

I fråga om riksförbundets verksamhet framhåller förbundet, att dess kostnader för budgetåret 1944/45 utgjort tillhoppa 160 385 kronor 4 öre, varav för avlöningar 63 068 kronor 58 öre, rese- och traktementsersättningar 15 759 kronor 52 öre, upplysning och propaganda 24 692 kronor 16 öre, broschyren »Hjälpreda för civilförsvarspåliggande» 9 000 kronor, kursverksamhet 18 952 kronor 21 öre, lokalhyra 5 383 kronor 75 öre, för skriv- och kontorsmateriel 6 593 kronor 17 öre samt övriga expenser 16 935 kronor 65 öre. Statsbidraget till riksförbundets kostnader uppginge således ej till en tredjedel av de verkliga kostnaderna. Ett nedbringande av förvaltningskostnaderna hade hittills icke varit möjligt utan eftersättande av den centrala verksamhetens effektivitet, men kostnaderna vore föremål för särskild utredning inom förbundet. Den fredstida verksamheten borde icke utan vidare förutsättas bli av nämnvärt mindre omfattning beträffande kansliuppgifterna än den verksamhet, som varit rådande under kriget. Förbundet fortsätter:

Den centralt bedrivna utbildningen av instruktörer har tilldragit sig ett uppmärksammat intresse från länsförbundens och luftskyddsföreningarnas sida även efter det fredstillstånd inträtt. Detta intresse har bland annat visat sig genom ett ökat deltagareantal vid den sista av sommarens lägerkurser jämfört med de närmast dessförinnan hållna kurserna.

Riksförbundet anser sig därav kunna sluta att en kommande instruktörutbildning under hänsynstagande till de utbildningsbehov, som även under fred böra knyta allmänhetens intresse till civilförsvaret, skall kunna redovisa stark anslutning.

Beträffande länsförbundens verksamhet anför riksförbundet:

Länsförbundens kansli- och utbildningsverksamhet som mellanlänk mellan riksförbundet och de med kommunerna avtalsslutande luftskyddsföreningarna måste anses ofrånkomlig för att giva verksamheten stadga och möjliggöra ett nära samarbete med länsstyrelserna och lokalmyndigheterna även som med närstående organisationer och militära myndigheter. I flera län har länsförbundet jämväl i stor utsträckning trätt i luftskyddsförenings ställe då det gällt slutande av avtal med kommunerna om genomförande av kommunerna ålagd civilförsvarsutbildning inom den frivilliga luftskyddsorganisationens stadgeenliga verksamhetsram.

Därest civilförsvarsutbildning i en omfattning i huvudsak motsvarande den som gäller år 1945 även kommer att fastställas att gälla åren närmast därefter, torde nyutbildningsbehovet av instruktörer såväl för att ersätta avgång som för att tillgodose lokala behov bli oförändrat. Om däremot en betydande nedskärning av civilförsvarsutbildningen med visshet kan förutses under motsvarande period, torde behovet av nyutbildning av instruktörer för tillgodoseendet av lokala behov minska. För ersättning vid avgång måste dock fortsättningsvis räknas med nyutbildning. I den mån nyutbildningen minskas bör allt större omsorg nedläggas kring repetitionsutbildningen av instruktörer. Krigserfarenheterna och dess inverkan på vårt civilförsvaret bör genom sådan repetitionsutbildning — lämpad efter de lokala förhållandena — fortlöpande bekantgöras inom instruktörskadern. Vårt beaktande i detta sammanhang är att ett länsförbund — Kronobergs — beslutat om nybild-

ning av 13 luftskyddsföreningar till redan befintliga 14. Som en följd härav torde uppkomma behov av nyutbildning av instruktörer bosatta på respektive orter.

Av ovan anförda skäl är det riksförbundets bestämda uppfattning att en minskning av anslag till länsförbunden skulle hava menlig inverkan på hela den frivilliga organisationen.

Ytterligare anför förbundet:

I samma mån som av myndigheterna föreskriven utbildning kan väntas av ekonomiska eller andra skäl inskränkas, träder behovet av frivillig verksamhet i förgrunden. Intill dess ovan berört utredningsresultat föreligger, åvilar det den frivilliga civilförsvarsorganisationen att arbeta vidare enligt hittills gällande normer med uppmärksamheten fästad på sannolika utvecklingsriktningar.

Bedrivande av erforderlig propaganda för civilförsvaret i allmänhet har av chefen för kungl. civilförsvarsstyrelsen ansetts böra i huvudsak och efter givna direktiv anförtros riksluftskyddsförbundet. Frågan om statsbidrag härför, varom även underdånig framställning gjordes för budgetåret 1945/46, har emellertid av förbundet icke ansetts böra ånyo framföras i det läge, som för närvarande råder.

Även om ovan angiven utredning skulle komma att föranleda till viss kostnadsbesparing, är med tidigare framförda motiveringar att förutse, att verksamheten inom riksluftskyddsförbundet icke under närmaste förestående period kan komma att minska i omfattning utan snarare utvidgas.

Civilförsvarsstyrelsen framhåller, att enligt direktiven för 1945 års civilförsvarsutredning denna skall överväga riksluftskyddsförbundets framtida ställning och uppgifter. Civilförsvarsstyrelsen anser sannolikt, att förbundets uppgifter med avseende å civilförsvarsutbildningen jämväl i framtiden komma att bli betydelsefulla. Då det emellertid är omöjligt att innan resultatet i denna del av civilförsvarsutredningens arbete föreligger taga ställning till frågan om eventuella ändringar beträffande riksluftskyddsförbundets verksamhet, föreslår civilförsvarsstyrelsen, att för nästkommande budgetår beviljas anslag till riksluftskyddsförbundet med samma belopp som för budgetåret 1945/46 eller med 126 500 kronor.

1945 års civilförsvarsutredning tillstyrker det begärda beloppet dock under framhållande av att denna tillstyrkan icke innefattade något ståndpunkts-tagande beträffande riksluftskyddsförbundets framtida ställning och uppgifter. Utredningen ifrågasätter dock, huruvida icke i nuvarande läge större andel av anslaget än som syntes vara förutsatt borde på bekostnad av administrations- och övriga utgifter tillgodoföras den verksamhet för utbildning av instruktörer, som bedreves centralt av riksförbundet eller lokalt av länsförbunden.

Statskontoret finner liksom civilförsvarsutredningen, att en minskning av bidraget till administrations- och vissa andra kostnader borde kunna ske, men säger sig icke ha blivit övertygat om behovet och lämpligheten av en utökning i nuvarande läge av förbundets utbildningsverksamhet. Statskontoret förordar i stället, att anslaget nedsättes med det belopp, varmed bidraget till administrations- m. fl. kostnader må kunna nedbringas.

Före-
draganden.

Riksluftskyddsförbundets verksamhet har under de gångna åren i olika avseenden varit till stort gagn för civilförsvaret. Alltjämt finnas väsentliga arbetsuppgifter för förbundet. Det är synnerligen önskvärdt, att en organisation upprätthålles, som har till uppgift att befordra förståelsen för civilförsvaret och dess verksamhet och därigenom även främja medborgarnas vilja att göra en frivillig insats i civilförsvarets utbildningsverksamhet. Den av riksluftskyddsförbundet bedrivna instruktörsutbildningsverksamheten är särskilt under nuvarande förhållanden av stor vikt. Såsom förut framhållits, har utbildningsplikten numera inskränkts högst väsentligt. Ju mer man begränsar den på civilförsvarsplikt grundade utbildningen i fredstid, desto viktigare är det att man har tillgång till erforderligt antal tillräckligt utbildade och kunniga instruktörer, vilka vid behov kunna biträda vid en snabbutbildning.

Härmed har jag emellertid icke velat göra något uttalande beträffande riksluftskyddsförbundets ställning och uppgifter efter en framtida omorganisation av civilförsvaret.

Av sålunda angivna skäl tillstyrker jag fortsatt bidrag till riksluftskyddsförbundets verksamhet. Mot det begärda beloppet, 126 500 kronor, har jag intet att erinra. I likhet med civilförvarsutredningen anser jag dock det böra övervägas, huruvida icke större del av anslaget än som förutsatts i riksförbundets framställning, bör tillgodoföras riksförbundets och länsförbundens verksamhet för utbildning av instruktörer på bekostnad av administrations- och övriga utgifter.

3) Civilförsvaret: Övnings- och försöksverksamhet.

Till ifrågavarande ändamål finnes å riksstaten för budgetåret 1945/46 upptaget ett förslagsanslag å 165 000 kronor.

Genom beslut den 29 juni 1945 har Kungl. Maj:t för samma budgetår fastställt följande stat för användning av anslaget.

Stat.

1. Vissa kostnader för av civilförvarsstyrelsen eller av länsstyrelserna enligt civilförvarsstyrelsens anvisningar anordnade övningar, <i>högst</i>	kronor	90 000
2. Försöksverksamhet:		
a) Kostnader för civilförvarsstyrelsens egen försöksverksamhet, <i>högst</i>	»	20 000
b) Kostnader för försöksverksamhet, som bedrivs av försvarets forskningsanstalt, <i>högst</i>	»	50 000
3. Kostnader för gasskyddslaboratorier (arvoden och material) <i>högst</i>	»	5 000

Summa kronor 165 000.

I civilförvarsstyrelsens framställning av den 15 november 1945 framhålles beträffande civilförvarsövningarna, att några övningar av ifrågavarande slag hittills icke hållits och knappast heller komme att hållas innevarande budgetår. Styrelsen anser emellertid det oaktat för nästkomman-

de budgetår visst anslagsbelopp, förslagsvis 30 000 kronor, böra anvisas för ändamålet. Styrelsen anför härom:

Anordnandet av övningar är likväl det enda tillförlitliga sättet att pröva användbarheten i praktiken av nya organisationsformer m. m. Civilförsvarsstyrelsen anser det därför berättigat att för nästkommande budgetår föreslå anvisande av vissa medel till övningar. Allmänhetens medverkan synes dock därvid knappast böra påfordras. I regel torde övningarna kunna begränsas till att avse befälspersonal. I stor utsträckning torde de böra ges karaktären av krigsspel. För undvikande av att det fåtal kommuner, där övningar anordnas, bli hårdare betungade än övriga kommuner, anser styrelsen, att kostnaderna för övningarna böra till allra största delen bestridas av statsmedel.

Beträffande den tekniska försöksverksamheten framhåller civilförsvarsstyrelsen, att denna verksamhet borde under fredstid fullföljas och intensifieras, i den mån erfarenheterna från de tidigare krigförande länderna bleve tillgängliga samt fortsätter:

Under nästkommande budgetår torde sådana erfarenheter bli tillgängliga i betydande utsträckning. Möjligheter måste då finnas att kontrollera desamma samt omsätta dem efter svenska förhållanden. Medelsbehovet för försöksverksamhet torde därför bli större än under innevarande budgetår. Härvid inverkar också den omständigheten, att vissa militära organ, som förut utfört försöksverksamhet av betydelse även för civilförsvaret, numera upphört med denna verksamhet.

Civilförsvarsstyrelsen förslår därför, att anslaget till styrelsens egen försöksverksamhet under budgetåret ökas från 20 000 till 40 000 kronor. Anslaget till sådan försöksverksamhet av betydelse för civilförsvaret, som utföres av försvarets forskningsanstalt, bör utgå med oförändrat belopp.

I fråga om g a s s k y d d s l a b o r a t o r i e r n a. föreslår civilförsvarsstyrelsen — under framhållande av önskvärdheten att den värdefulla tillgång för gasskyddet, som laboratorierna utgjorde, även för framtiden bibehölles — att anslagsposten beräknas till samma belopp som för innevarande budgetår.

Civilförsvarsstyrelsen uppskattar alltså sammanlagda medelsbehovet under nu förevarande anslag till (30 000 + 40 000 + 50 000 + 5 000) 125 000 kronor.

1945 års civilförvarsutredning anför beträffande ifrågavarande anslag:

Utredningen tillstyrker ett anslag av tillhoppa 95 000 kronor, varav en delpost å 90 000 kronor för försöksverksamhet att efter civilförsvarsstyrelsens närmare prövning användas till dylik verksamhet antingen i egen regi eller genom försvarets forskningsanstalt samt en delpost å 5 000 kronor till gasskyddslaboratorier.

Beträffande övningsverksamheten har utredningen i sin skrivelse den 14 januari 1946 uttalat, att det icke bör ifrågakomma att i nuvarande läge återupptaga övningar av sådan större omfattning, som med förevarande anslag regelmässigt avses. Särskilda medel härför synas därför icke böra beräknas. Därest emellertid skulle ifrågakomma att anordna exempelvis krigsspel av större omfattning, torde härför erforderligt belopp böra få disponeras från förenämnda delpost å 90 000 kronor.

*Före-
draganden.*

Under ifrågavarande anslag äro för närvarande anvisade medel dels till vissa kostnader för civilförvarsövningar, dels till försöksverksamhet på civilförsvarets område, såväl civilförvarsstyrelsens egen som den, vilken bedrivs av försvarets forskningsanstalt, dels ock till kostnader för gasskydds-laboratorier.

Försöksverksamheten är uppenbarligen av mycket stor vikt för civilförsvaret, särskilt då det nu gäller att tillgodogöra sig erfarenheterna från krigstiden. Medel synas böra ställas till disposition härför. Jag finner civilförvarsutredningens förslag, att för ändamålet under förevarande anslag anvisas ett belopp av 90 000 kronor att efter civilförvarsstyrelsens beprövande användas till försöksverksamhet antingen i styrelsens egen regi eller genom försvarets forskningsanstalt, lämpligt.

Beträffande civilförvarsövningarna har Kungl. Maj:t, såsom jag redan framhållit, beslutat, att skyldighet att deltaga i sådana övningar icke skall föreligga under år 1946. Såvitt nu kan bedömas, komma dylika övningar knappast att föreskrivas för år 1947. Det oaktat bör möjlighet finnas att hålla dylika övningar med personal, som frivilligt anmäler sig därtill. Allmänhetens medverkan bör dock icke påkallas. Medel att bestrida kostnaderna för dylika övningar torde, såsom civilförvarsutredningen föreslagit, böra få disponeras från nyssnämnda anslagsbelopp å 90 000 kronor. Dessa övningar ha numera till huvudsakligt ändamål att pröva organisationen.

Till kostnader för gasskyddslaboratorier synes böra upptagas det av civilförvarsstyrelsen förslagna beloppet. 5 000 kronor.

Anslaget för övnings- och försöksverksamhet bör alltså beräknas till (90 000 + 5 000) 95 000 kronor.

4) **Civilförsvaret: Engångsanskaffning av materiel m. m.**

För innevarande budgetår finnes för ifrågavarande ändamål å riksstaten upptaget ett reservationsanslag av 100 kronor.

Genom beslut den 29 juni 1945 har Kungl. Maj:t föreskrivit, att av de vid utgången av budgetåret 1944/45 förefintliga reservationerna å vissa äldre reservationsanslag ett belopp av 518 000 kronor skulle överföras till nu ifrågavarande anslag. Samtidigt har Kungl. Maj:t ställt anslaget till civilförvarsstyrelsens förfogande att av styrelsen disponeras intill ett belopp av 190 000 kronor för alarmeringsanläggningar, 53 000 kronor för gasskyddsmateriel, 75 000 kronor för projektilröjningsmateriel samt 200 000 kronor för kostnader för tillhandahållande i enlighet med fastställda organisationsplaner av viss materiel m. m.

Genom luftskyddsinspektionen, statens utrymningskommission och civilförvarsstyrelsen har under de gångna budgetåren anskaffats materiel för omkring 50 miljoner kronor, huvudsakligen tillhörande följande grupper, nämligen alarmeringsanläggningar, gasskyddsmateriel, stålhjälm, sjukvårdsmateriel, transportmateriel, förläggingsmateriel och utspisningsmateriel. Tidigare har även röjningsmateriel inköpts för statsmedel, men enligt uttalande i proposition 1945: 320 anskaffas numera sådan materiel — med un-

dantag av materiel för projektilröjning — av kommunerna med rätt till statsbidrag i den utsträckning civilförsvarslagen medgiver. Slutligen har för statsmedel viss materiel anskaffats genom att länsstyrelserna med stöd av lagen om förfoganderätt för luftskyddets behov tagit i anspråk materiel av olika slag.

Kungl. Maj:t har genom beslut den 31 augusti 1945 bemyndigat styrelsen att försälja två såsom beredskapslager anskaffade partier koks och träull om respektive 2 300 och 2 500 ton. Sedan styrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 10 oktober 1945 dels anmält att styrelsen föranstaltat om försäljning av viss materiel, dels hemställt om bemyndigande att företaga vissa ytterligare försäljningar, har Kungl. Maj:t genom beslut den 26 oktober 1945 godkänt av styrelsen företagna försäljningar och lämnat begärt bemyndigande till ytterligare försäljningar. Genom beslut den 5 oktober 1945 har Kungl. Maj:t förordnat, att viss förläggings- och utspisningsmateriel skulle försälas till Danmark. Slutligen har Kungl. Maj:t på framställningar av civilförsvarsstyrelsen medgivit dels den 23 november 1945 ytterligare försäljning av gummi-stövlar, dels den 21 december 1945 försäljning av vissa baracker. Enligt av Kungl. Maj:t i beslutet den 26 oktober 1945 meddelade bestämmelser skola de medel, som inflyta vid försäljningarna, tillföras nu ifrågavarande anslag såsom inkomst.

I en den 3 maj 1946 dagtecknad, inom civilförsvarsstyrelsen upprättad promemoria har lämnats en översikt över de viktigare av de av civilförsvarsstyrelsen med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndiganden verkställda försäljningarna. Sålunda hade av tillgängliga cirka 2 000 ton klorkalk försålts cirka 1 700 ton. Vidare hade försålts omkring 60 000 par gummistövlar, 1 800 ton koks, 78 500 liter bensin, 800 bilbatterier samt större eller mindre delar av förråden av virke, träull, gummihandskar, gasskyddsförkläden, sanerings-sprit, medikamenter m. m.

I detta sammanhang kan nämnas, att Kungl. Maj:t genom flera olika beslut medgivit användning eller utlåning av civilförsvarsmateriel för fredsmässigt bruk.

Beträffande nya anskaffning av materiel framhåller civilförsvarsstyrelsen i sin skrivelse av den 15 november 1945, att dylik anskaffning under budgetåret 1946/47 borde begränsas i avbidan på resultatet av civilförsvarsutredningen samt inhämtande av erfarenheter från utlandet. Dock borde medel anvisas, så att tidigare med stöd av statsmedel verkställd materielanskaffning kunde fortsättas i fråga om alarmeringsanläggningar.

Efter att ha erinrat om ett uttalande i sina anslagsäskanden till innevarande budgetår av innehåll att nya alarmeringsanläggningar borde komma till stånd å vissa större orter, där särskilt civilförsvaret organiserats eller kunde komma att organiseras, uppger civilförsvarsstyrelsen, att av de för samma budgetår anvisade medlen omkring 100 000 kronor komme att tagas i anspråk för nyanläggningar å cirka 30 orter. En fortsatt utbyggnad funne styrelsen påkallad, ehuru i långsammare takt än hittills, och beräknade härför ett belopp av 50 000 kronor för budgetåret 1946/47. Belopp av samma stor-

lek funne styrelsen erforderligt för komplettering av alarmeringsanläggningarna å vissa orter på grund av nybebyggelse, till bestridande av kostnader för flyttning av larmaggregat och för utbyte av skadade aggregat. Vidare borde utrustning för telefonalarmering införas å följande automatiserade telefonstationer, nämligen Krylbo, Skellefteå och Söderhamn. Kostnaderna härför beräknades till 16 700 kronor. Då telefonstationerna i Enköping, Katrineholm, Värnamo, Lidköping och Östersund torde komma att automatiseras, borde telefonalarmering samtidigt införas för undvikande av onödiga kostnader. Härför skulle sammanlagt erfordras omkring 39 700 kronor. Då telefonstationerna i Stockholm, Aspudden, Råsunda, Spånga, Storängen, Uppsala, Eskilstuna, Malmö och Göteborg komme att utökas under nästa budgetår, vore det angeläget att även systemet för telefonalarmering utökades. Härför beräknades en kostnad av 13 750 kronor. Slutligen erfordrades 900 kronor för komplettering av telefonalarmeringssystemet vid Mälärhöjdens telefonstation. Medel härför hade beräknats vid beviljande av anslag för budgetåret 1944/45 men anordningen hade uppskjutits och medlen i stället med Kungl. Maj:ts medgivande den 23 augusti 1945 använts för komplettering av utrustningen vid Örby telefonstation. Sammanlagt skulle alltså för alarmeringsanläggningar erfordras (50 000 + 50 000 + 16 700 + 39 700 + 13 750 + 900) 171 050 kronor eller avrundat 172 000 kronor.

Civilförsvarsstyrelsen framhåller vidare, att då försäljningarna av materiel icke i något fall helt avslutats någon närmare beräkning av de inflytande medlen icke kunde göras men att det vore uppenbart, att medlen komme att uppgå till högre belopp än nyssnämnda 172 000 kronor. Styrelsen ansåge det lämpligt, att behovet av medel för alarmeringsanläggningar täcktes med dessa försäljningsmedel.

Civilförsvarsstyrelsen gör slutligen gällande att möjligheter till omsättningsköp av viss materiel under budgetåret 1946/47 borde hållas öppen och att härför de vid försäljning av motsvarande äldre materiel inflytande medlen borde komma till användning. Då emellertid behov kunde uppstå att kunna disponera ytterligare medel för inköp av ifrågakvarande slag, syntes det civilförsvarsstyrelsen lämpligt att Kungl. Maj:t ägde befogenhet att av behållningen å anslaget disponera visst belopp, förslagsvis högst 100 000 kronor, till bestridande av sådana särskilda kostnader för omsättningsköp.

Statskontoret har i sitt yttrande över civilförsvarsstyrelsens framställning under denna punkt framhållit, att bemyndigandet att för alarmeringsanläggningar och omsättningsinköp anlita försäljningsmedel uttryckligen borde begränsas till de belopp, som kunde finnas erforderliga för respektive ändamål.

Civilförsvarsutredningen tillstyrker i sitt yttrande framställningen i vad den avser begärd rätt att för alarmeringsanläggningar disponera 172 000 kronor under framhållande av att behovet av alarmeringsanordningar syntes bliva bestående, även om civilförsvarets verksamhetsformer eljest underkastades förändring. Beträffande åtgärderna för telefonalarmering talade därjämte eko-

nomiska skäl för anordningarnas vidtagande i samband med planerad automatisering av telefonnätet.

I sin förut omnämnda framställning av den 14 januari 1946 har *civilförsvarsutredningen* beträffande försäljningarna av civilförsvarsmateriel — efter framhållande av att vid de hittills medgivna försäljningarna den principen torde ha följts, att materiel, som vid fortsatt förvaring löpte risk att förstöras eller försämras eller som blivit omodern, ansetts skola försäljas — uttalat sig för att dessa riktlinjer även i fortsättningen borde gälla, varjämte eventuellt befintlig materiel, varav god tillgång funnes inom landet, borde kunna avvecklas. Utredningen föreslår, att civilförsvarsstyrelsen erhåller uppdrag att beträffande all statlig materiel utreda lämpligheten av försäljning, omsättning eller utlåning samt underställa Kungl. Maj:t förslag i ämnet. Utredningen anser, att vid försäljningarna inflytande medel jämväl fortsättningsvis böra tillgodoföras nu ifrågavarande anslag. Återanskaffning av materiel i stället för den försålda syntes i nuvarande läge böra ske endast i särskilda fall och efter Kungl. Maj:ts efter framställning av civilförsvarsstyrelsen härtill lämnade medgivande.

Jag vill i detta sammanhang anmäla fråga om inköp av viss skyddsrumsmateriel.

Med anledning av en av civilförsvarsstyrelsen i skrivelse den 29 september 1945 gjord framställning förklarade Kungl. Maj:t genom beslut den 8 februari 1946, att hinder icke mötte att i avvaktan på resultatet av civilförsvarsutredningens arbete låta anstå med vissa i skrivelsen angivna åtgärder av teknisk art vid anordnande av allmänna och enskilda skyddsrum. I skrivelsen framhöll civilförsvarsstyrelsen bland annat, att ett medgivande att med vissa åtgärder av teknisk art finge anstå skulle hava till följd, att tillverkningen av vissa skyddsrumsdörrar och -luckor m. m. samt luftrenare komme att inställas. Ett återupptagande av sådan tillverkning skulle komma att kräva tidsödande förberedelser, varför en fabrikation i större skala av nämnda materiel icke omedelbart vid behov kunde igångsättas. Enligt av styrelsen från tillverkarna inhämtade och i en skrivelsen vidfogad promemoria sammanställda uppgifter utgjorde värdet av hos dem lagerhållen skyddsrumsmateriel per den 15 december 1945 ca 435 000 kronor, vilken summa till största delen belöpte på luftrenare och tillbehör till sådana. Därest ifrågasatt uppskov tills vidare medgäves, syntes staten böra inköpa denna materiel för central lagerhållning. Härigenom skulle tillverkare av sådan materiel hållas skadeslösa, varjämte det ur beredskapssynpunkt bleve förmånligt, att staten ägde viss tillgång till sådan materiel, vilken omedelbart komme att erfordras vid ändrat beredskapsläge.

I skrivelse den 9 maj 1946 framhåller nu civilförsvarsstyrelsen, att enligt verkställd utredning omfattningen av lagerhållen skyddsrumsmateriel undergått en icke obetydlig minskning och att huvuddelen av den återstående materielen utgjordes av luftreningsaggregat — dels kompletta aggregat, dels halvfabrikat och råmateriel — hos aktiebolaget svenska fläktfabriken. Bolaget hade i samråd med civilförsvarsstyrelsen preliminärt beräknat kost-

naderna för den lagerhållna materielen enligt två alternativ, av vilka det ena, *alternativ I*, som slutade å 247 000 kronor, innebure, att civilförsvarsstyrelsen övertog de aggregat (270 stycken) och detaljer, som bolaget nu hade fullt färdiga, jämte halvfabrikat m. m., samt det andra, *alternativ II*, som slutade å 345 000 kronor, innebure, att bolaget skulle färdigställa kompletta lufttreningsaggregat av de tillgängliga detaljerna och att styrelsen skulle övertaga sammanlagt 720 lufttreningsaggregat jämte vissa färdiga detaljer. Civilförsvarsstyrelsen förordade trots den högre kostnaden alternativ II, då man enligt detta alternativ komme att kunna disponera betydligt större beredskapslager av lufttrenare, vilket ur beredskapssynpunkt väl syntes motivera den högre kostnaden.

Civilförsvarsstyrelsen anför härefter:

Styrelsen anser sig i detta sammanhang böra framhålla, att de lufttrenare, varom här är fråga, äro avsedda för tillförsel av friskluft till gastätt tillslutna skyddsrum. Kapaciteten på aggregaten har beräknats med utgångspunkt från att dessa, trots att de äro försedda med elektrisk motor, jämväl skola kunna manövreras för hand. Denna synpunkt har varit bestämmande för dimensioneringen av filteranordningarna och därigenom även på de elektriska motorerna. Skulle framdeles uppställas krav på andra filterkonstruktioner — detta får icke anses uteslutet, då nuvarande filter t. ex. icke skydda mot koloxid — kommer, såvitt kan bedömas, en dylik ändring i konstruktionen icke att medföra ändring av aggregaten i övrigt. Möjligen får man räkna med en något mindre kapacitet. Med hänsyn härtill synes icke behöva resas farhågor mot att den avbrutna tillverkningen fullföljes enligt ovannämnda alternativ II.

Det torde böra få ankomma på civilförsvarsstyrelsen att träffa närmare uppgörelse angående omfattningen i detalj av den materiel, som skall inlösas, samt det pris, vartill inlösen skall ske. Vid beräkningen av medelsbehovet synes man emellertid böra utgå från ovan angivna priser samt räkna med att ytterligare vissa mindre partier materiel möjligen kunna komma att inlösas. Med hänsyn härtill synas de totala kostnaderna böra beräknas till i runt tal 250 000 kronor enligt alternativ I och 350 000 kronor enligt alternativ II.

Civilförsvarsstyrelsen hemställer på grund härav, att ur förevarande anslag ett belopp av 350 000 kronor måtte få användas för inköp av ifrågavarande skyddsrumsmateriel.

*Före-
draganden.*

Civilförsvarsstyrelsens förevarande framställningar om engångsanskaffning av materiel hänför sig väsentligen till två grupper, nämligen dels alarmeringsanordningar, dels ock viss skyddsrumsmateriel.

Vad alarmeringsanordningarna beträffar innebär civilförsvarsstyrelsens förslag viss fortsatt utbyggnad å orter, som tidigare icke haft dylika anläggningar, samt komplettering av alarmeringsanläggningarna å vissa andra orter. Därutöver föreslås telefonalarmeringssystemet å vissa orter böra utbyggas eller kompletteras i samband med automatisering av telefonstationer inom orterna i fråga. I likhet med civilförvarsutredningen finner jag de föreslagna åtgärderna lämpliga och har intet att erinra mot det föreslagna beloppet 172 000 kronor.

I detta sammanhang vill jag för riksdagen anmäla följande förhållande. Enligt ett i propositionen den 12 maj 1944, nr 270, förordat förslag, mot vilket riksdagen icke framställt någon erinran, skulle bl. a. alarmeringsanläggningar i Kramfors, bestående av 5 siemens-sirener, utbytas mot tyfoner, varefter sirenerna skulle installeras i Göteborg. Kostnaderna härför hade beräknats till 21 000 kronor. Genom beslut den 1 mars 1946 har emellertid Kungl. Maj:t i anledning av därom gjord framställning bemyndigat civilförsvarsstyrelsen att — i stället för utbytet av sirener mot tyfonaggregat i Kramfors — verkställa sådant utbyte av civilförsvarets alarmeringsanläggning i Härnösand samt att för nämnda ändamål ävensom för installation av fem av dessa sirener i alarmeringsanläggningar i Göteborg använda högst 25 000 kronor från förevarande anslag.

Beträffande skyddsrumsmateriel en har civilförsvarsstyrelsen begärt att få från aktiebolaget svenska fläktfabriken övertaga vissa luftreningsaggregat och delar därtill. Med hänsyn till förhållandena finner jag mig böra förorda detta förslag, varvid jag i likhet med civilförsvarsstyrelsen finner alternativ II böra komma i fråga, trots att detta alternativ är något dyrare. Härvid bör dock såsom villkor stipuleras, att fläktfabriken bibehåller för tillverkningen av ifrågavarande aggregat erforderliga specialverktyg och specialmaskiner. Mot det beräknade beloppet, 350 000 kronor, har jag intet att erinra.

Vidkommande civilförsvarsstyrelsens begäran om rätt att disponera visst belopp, högst 100 000 kronor, till bestridande av särskilda kostnader för omsättningsköp finner jag, att såvitt nu kan bedömas någon återanskaffning av materiel näppeligen kommer att vara erforderlig under nästa budgetår. Några medel härför synas därför icke höra för närvarande beräknas. Jag förutsätter, att, därest riksdagen intet har att däremot erinra, Kungl. Maj:t må inom ramen för tillgängliga medel medgiva civilförsvarsstyrelsen rätt till återanskaffning, som nu sagts, därest särskilda förhållanden skulle föranleda därtill.

Inkomsten å den försäljning av civilförsvarsmateriel, som enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande må komma att ske, bör såsom hittills skett tillföras nu förevarande anslag. Enligt vad jag erfarit från civilförsvarsstyrelsen torde inkomsterna av de försäljningar, vartill bemyndigande nu erhållits, komma att uppgå till omkring 1 600 000 kronor. Dessa inkomster komme alltså att väsentligt överstiga de belopp, om tillhopa (172 000 + 350 000) 522 000 kronor, som enligt vad förut angivits erfordras för alarmeringsanläggningar och skyddsrumsmateriel. Med hänsyn härtill behöver anslag icke anvisas å riksstaten för budgetåret 1946/47.

5) Civilförsvaret: Anskaffning av viss förbrukningsmateriel.

För detta ändamål har för budgetåret 1945/46 anvisats ett förslagsanslag av 220 000 kronor.

Civilförsvarsstyrelsen anför i skrivelsen den 15 november 1945, att anslaget vore avsett för anskaffning av viss materiel, huvudsakligen för den lokala

utbildningen ävensom för övningar. Med hänsyn till ovissheten om omfattningen av utbildnings- och övningsverksamheten under budgetåret 1946/47 föreläge svårigheter att beräkna medelsbehovet, men styrelsen räknade med att under alla förhållanden en avsevärd nedsättning av anslaget kunde äga rum. Styrelsen föresloge, att anslag för ändamålet anvisades med 150 000 kronor.

Civilförvarsutredningen har i sitt yttrande över civilförvarsstyrelsens framställning — efter att ha hänvisat till att utredningen för år 1946 föreslagit betydande inskränkningar i såväl utbildnings- som övningsverksamheten — framhållit, att utredningen från civilförvarsstyrelsen inhämtat, att anslaget beräknats icke med utgångspunkt från utbildning av vissa årsklasser utan närmast med ledning av antalet på senare tid inkomna rekvisitioner av materiel samt nu gällande priser. Svårighet föreläge därför att i direkt anslutning till den av utredningen föreslagna begränsningen av utbildnings- och övningsverksamheten nedräkna anslaget. Emellertid ansåge utredningen, att ett till 100 000 kronor begränsat belopp borde vara tillfyllest för här avsett ändamål.

*Före-
draganden.*

Då enligt Kungl. Maj:ts beslut civilförsvarets lokala utbildningsverksamhet ävensom civilförvarsövningarna under år 1946 begränsats mera än civilförvarsutredningen föreslagit, finner jag förevarande anslag kunna ytterligare något reduceras, förslagsvis till 75 000 kronor.

6) **Civilförsvaret: Förvaring och underhåll av viss materiel m. m.**

För budgetåret 1945/46 har till ifrågavarande ändamål anvisats ett förslagsanslag av 150 000 kronor. Av Kungl. Maj:ts beslut den 29 juni 1945 angående anslag till civilförsvaret för budgetåret 1945/46 jämfört med propositionen nr 320/1945 framgår, att anslaget skall användas i huvudsak till följande ändamål:

Hyror för förvaringslokaler för skyddsrumsdörrar och luftrenare	kronor	3 550
Verksamheten vid centralförrådet i Stockholm m. m.	»	20 000
Kontroll och efterbesiktning av gasskyddsmateriel genom försvarets forskningsanstalt	»	20 000
Förvaring av materiel för internatförläggningar	»	75 000
Transporter av materiel	»	30 000

I sin framställning den 15 november 1945 anför *civilförvarsstyrelsen*:

Det är uppenbarligen ett oavvisligt krav, att civilförvarsmaterielen förvaras och underhålls på sådant sätt, att dess användbarhet och ekonomiska värde icke minskas snabbare, än som är oundgängligen nödvändigt. Det kan icke undvikas, att förvaringen och underhållet av den omfattande och dyrbara samt delvis svårskötta materielen kommer att draga avsevärda kostnader.

Enligt gällande lagstiftning är kommun skyldig att utan rätt till statsbidrag svara för förvaring, underhåll och kontroll av civilförsvarets materiel, utrustning och annan egendom. Denna skyldighet torde väl i bland

komma att te sig betungande för kommunerna. Viss materiel skulle sannolikt också kunna bättre och mera ekonomiskt förvaras och underhållas i centrala statliga förråd. Likväl synes det för närvarande knappast vara att räkna med annat, än att huvuddelen av materielen tills vidare skall förvaras och underhållas av kommunerna på egen bekostnad. Civilförsvarsstyrelsen finner det härvid vara sin skyldighet att tillse, att materielen blir tillfredsställande bevarad.

En viss statlig förrådsverksamhet äger emellertid i begränsad omfattning för närvarande rum genom civilförsvarsstyrelsen. Detta sker *dels* i centrala reservförråd (huvudsakligen i Stockholm), där viss gasskyddsmateriel och annan materiel förvaras, *dels ock* i läns- och kommunförråd, där materiel för internatförläggningar förvaras.

En utvidgning av verksamheten vid de centrala förråden torde vara nödvändig att vidtaga under den närmaste tiden. Sålunda lär förvaringen av viss gasskydds- och annan materiel, som under beredskapstiden tilldelats centrala ämbetsverk, handelsfartyg m. fl., icke lämpligen kunna ordnas på annat sätt. Styrelsen utgår ifrån, att utvidgning av denna statliga förrådsverksamhet skall kunna äga rum jämväl därest så eljest, t. ex. i samband med omsättning av icke lagringsbeständig materiel eller reparationer av skadad materiel, skulle visa sig erforderligt.

Hyrorna för styrelsens centrala förråd bestridas för närvarande i huvudsak av byggnadsstyrelsen. Styrelsen räknar med att så kommer att bli fallet jämväl i fortsättningen, även om en utökning av förrådslokalerna — vilket synes sannolikt — kommer att påkallas.

Efter att ha framhållit, att till förvaring av skyddsrumsdörrar och luftrenare icke behövde beräknas något belopp, eftersom skyddsrumsdörrarna komme att försäljas och luftrenarna komme att förflyttas till centralt, av byggnadsstyrelsen upplåtet förråd i Stockholm, uppgiver styrelsen att för verksamhet vid det centrala förrådet i Stockholm m. m. beräknades oförändrat belopp 20 000 kronor, vilket belopp skulle användas huvudsakligen till underhåll av materiel i de centrala förråden samt till förbrukningsmateriel för den genom styrelsens montör utövade tillsynen å de lokala alarmeringsanläggningarna. — Beträffande kostnaden för förvaring och underhåll av materiel för internatförläggningar finner styrelsen — med hänsyn till att *dels* viss materiel komme att försäljas, *dels* återstående materiel torde komma att sammanföras till större länsförråd — för ändamålet icke erfordras högre belopp än 60 000 kronor, vari inginge även kostnader för lokal tillsyn å förråden. — För kontroll och efterbesiktning av gasskyddsmateriel, vilken kontroll och efterbesiktning utföres av försvarets forskningsanstalt, avser styrelsen oförändrat belopp, 20 000 kronor. Jämväl kostnaderna för transport av materiel finner styrelsen böra beräknas till oförändrat belopp, 30 000 kronor. För underhåll och reparation av viss materiel föreslår styrelsen, att ett belopp av 150 000 kronor skall beräknas för budgetåret 1946/47. Styrelsen anför härom:

Förutom de härovan avsedda beloppen till verksamheten vid civilförsvarsstyrelsens centrala förråd, till förvaring och underhåll av materiel för internatförläggningar samt till kontroll och efterbesiktning av gasskyddsmateriel

har statsanslag till *underhåll* av materiel icke anvisats för innevarande budgetår. Underhållet, inberäknat reparationer, av den för statsmedel anskaffade civilförsvarsmaterielen ankommer i övrigt i enlighet med vad tidigare sagts, på kommunerna utan rätt till statsbidrag. På sätt förut framhållits, anser sig civilförsvarsstyrelsen tills vidare böra räkna med vidblivandet av denna princip. Civilförsvarsstyrelsen är dock av den uppfattningen, att det för erforderligt bevarande av materielen är önskvärt, att staten åtager sig vissa kostnader för underhållet. Styrelsen har funnit, att avsevärda skador på många håll uppkommit å materielen. Tidigare har tillämpats den regeln, att skador, som genom olyckshändelse uppkommit å den av staten för luftskyddet tillhandahållna materielen, reparerats på statens bekostnad. Motsvarande regel synes böra vinna tillämpning även i framtiden. Medelsbehovet för dylika reparationer är för närvarande svårt att uppskatta.

Styrelsen föreslår alltså för budgetåret 1946/47 ett förslagsanslag till förevarande ändamål av (20 000 + 60 000 + 20 000 + 30 000 + 150 000) 280 000 kronor.

Civilförsvarsutredningen finner, att de av civilförsvarsstyrelsen till 150 000 kronor beräknade kostnaderna för reparation av genom olyckshändelser uppkomna skador å statlig civilförsvarsmateriel borde täckas med medel, som inflöte vid försäljning av statlig civilförsvarsmateriel. I övrigt tillstyrkte utredningen det begärda anslaget om tillhoppa 130 000 kronor.

I sin framställning av den 14 januari 1946 har civilförsvarsutredningen ytterligare berört frågan om civilförsvarets förrådshållning. Utredningen förordar här en viss centralisering av den statliga civilförsvarsmateriel, som utlämnats till kommunerna, till statliga förråd och förordar, att utredning här om verkställes genom civilförsvarsstyrelsens försorg.

Civilförsvarsstyrelsen framhåller i sitt yttrande över civilförsvarsutredningens skrivelse, att sådan utredning, som utredningen ifrågasatt, redan påginge inom styrelsen och snarast möjligt komme att framläggas för Kungl. Maj:t.

*Före-
draganden.* Under förevarande anslag sammanfattas sådana förvarings- och underhållskostnader, vilka skola helt bestridas av staten utan att förskottas av kommunerna.

Mot den av civilförsvarsstyrelsen verkställda beräkningen av medelsbehovet för ifrågavarande ändamål har jag intet att erinra. Beträffande kostnaderna för reparationer av genom olyckshändelser uppkomna skador å statlig civilförsvarsmateriel anser jag i likhet med civilförsvarsstyrelsen men i motsats till civilförsvarsutredningen, att kostnaderna böra bestridas från nu ifrågavarande anslag, icke från influtna försäljningsmedel. Anslaget synes därför i enlighet med vad civilförsvarsstyrelsen föreslagit böra upptagas till 280 000 kronor.

Såsom framgår av vad i det föregående anförts pågår inom civilförsvarsstyrelsen utredning angående möjligheterna att centralisera förrådshållningen av sådan statlig civilförsvarsmateriel, som nu är utlämnad till det lokala civil-

försvaret och för vars förvaring kommunerna alltså äro ansvariga. Denna utredning är ännu icke avslutad, och jag är därför icke för närvarande beredd att framlägga något förslag i detta hänseende. Sannolikt är emellertid att härigenom kommer att föranledas ökat behov av statsmedel.

7) Civildförsvaret: Bidrag till kommuner för anordnande av allmänna skyddsrum m. m.

Under rubriken Civildförsvaret: Bidrag till kommuner för anordnande av allmänna skyddsrum m. m. har för budgetåret 1945/46 anvisats ett reservationsanslag å 600 000 kronor. Anslaget är avsett för utbetalning av statsbidrag i enlighet med dels den 24 november 1944 meddelade bestämmelser om statsbidrag till kommuner till kostnader för anordnande av skyddsrum, dels ock av Kungl. Maj:t för varje särskilt fall meddelade beslut om statsbidrag till kommuner för anordnande av radio för civildförvarsändamål.

Vidare har å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44 anvisats ett reservationsanslag av 500 000 kronor till Civilt luftskydd: Planläggning för källarmursgenombrott i sammanhängande kvartersbebyggelse.

Till och med budgetåret 1945/46 ha till statsbidrag till kommuner för anordnandet av vissa skyddsrum m. m. anvisats anslag å tillhoppa 24 300 000 kronor. *Civildförvarsstyrelsen* upplyser i sin framställning den 15 november 1945, att intill den 1 september 1945 av anslagsbeloppen disponerats något över 19 000 000 kronor, och att vid samma tidpunkt förelågo icke avgjorda ansökningar om statsbidrag å sammanlagt cirka 3 000 000 kronor.

Angående behovet av en fortsatt utbyggnad av allmänna skyddsrum under nästa budgetår anför civildförvarsstyrelsen.

Styrelsen anser sig böra framhålla, att framtida utbyggnad av allmänna skyddsrum med hänsyn till krigsteknikens utveckling bör syfta till allt starkare skyddskonstruktioner. En konsekvens härav får anses vara, att den utbyggnad, som kan ifrågakomma inom den närmaste tiden — intill dess mera detaljerade uppgifter om verkningarna av senaste tidens anfallsmedel och därav föranledda ökade krav på skyddsrumskonstruktionerna framkomma — i större utsträckning än tidigare inriktas på fullträffsäkra anläggningar. Samtidigt bör självfallet en viss återhållsamhet i utbyggnaden iakttagas. En ytterligare konsekvens synes vara, att redan tidigare färdigställda fullträffsäkra skyddsrum böra i tillfredsställande utsträckning underhållas och i mån av behov förbättras. Ett dylikt behov föreligger bland annat beträffande ett flertal bergskyddsrum, vilka inrättats vid krigets början och därvid med hänsyn till rådande brådska i viss utsträckning utformats så, att kompletteringar, såsom i form av förstärkning underifrån av bergtäckningen, numera måste anses ofrånkomliga. Detta är t. ex. fallet i några av rikets största städer varjämte behov föreligger av utbyggnad av fullträffsäkra distriktscentraler i några större städer.

Kostnaderna för nu angivna åtgärder uppskattar civildförvarsstyrelsen till ungefär 700 000 kronor. Av detta belopp skulle $\frac{2}{3}$ falla på staten.

Enligt gällande statsbidragsbestämmelser utgår statsbidrag automatiskt till kostnader för anordnande av skyddsrum i undervisningsanstalter. Jämlikt de

riktlinjer för den fortsatta utbyggnaden av allmänna skyddsrum, vilka uppdragits i propositionen nr 320/1945, bära emellertid allmänna skyddsrum i allmänhet anordnas endast i nybyggnader. På grund av svårigheterna att förutse i vilken utsträckning undervisningsanstalter komma att nyinrättas under nästa budgetår har civilförsvarsstyrelsen icke ansett sig kunna mera exakt fixera medelsbehovet för detta ändamål.

Civilförsvarsstyrelsen föreslår, att för samtliga här ifrågavarande skyddsrum för budgetåret 1946/47 beräknas lika stort belopp som för innevarande budgetår eller 500 000 kronor.

Rörande användningen av det å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44 anvisade reservationsanslaget till planläggning för källarmursgenombrott upplyser civilförsvarsstyrelsen, att cirka 290 000 kronor disponerats intill den 1 september 1945. Styrelsen beräknade, att ytterligare 60 000 kronor skulle komma att tagas i anspråk under innevarande budgetår. Därmed skulle planläggningen av för nu befintlig bebyggelse erforderliga källarmursgenombrott vara avslutad. Statsbidrag för detta ändamål hade utgått med belopp motsvarande hela kostnaden.

Civilförsvarsstyrelsen framhåller, att under nästa budgetår medel erfordrades för planläggning av källarmursgenombrott i samband med nyuppförande av byggnader. I den mån planläggningen avsåge ny byggnad skulle kostnaderna åvila byggnadens ägare. Till den del genombrottet berörde befintlig byggnad skulle åter planläggningen ske genom kommunens försorg. Vidare fordrades, att kommunerna beträffande den verkställda planläggningen företoge viss årlig översyn, betingad av eventuella ombyggnader av befintliga fastigheter m. m. Kostnaderna för nu nämnda på kommun ankommande åtgärder syntes bliva av jämförelsevis ringa storlek. De borde alljämt i viss utsträckning bestridas av statsmedel. I överensstämmelse med de i civilförsvarslagen fastställda normerna för statsbidrag borde dock bidrag utgå med endast $\frac{2}{3}$ av kostnaderna.

För radioanläggningar anser sig civilförsvarsstyrelsen icke bära hemställa om medel för nästa budgetår.

Angående sättet för tillgodoseende av erforderligt medelsbehov under ifrågavarande anslag uttalar civilförsvarsstyrelsen, att behållningen å anslaget till planläggning för källarmursgenombrott i sammanhängande kvartersbebyggelse, vilken behållning beräknades uppgå till (500 000 — 290 000 — 60 000) 150 000 kronor, syntes bära överföras till anslaget till bidrag till kommuner för anordnande av allmänna skyddsrum m. m. Därefter borde i mån av behov sistnämnda anslag få tagas i anspråk jämväl för sådana ytterligare utgifter för planläggning av källarmursgenombrott, om vilka förut talats. Genom överföringen syntes nyanvisningen av medel under anslaget kunna begränsas till 350 000 kronor.

Civilförsvarsutredningen anför beträffande ifrågavarande anslag:

I sin framställning den 14 januari 1946 har utredningen föreslagit, att allmänna skyddsrum tillsvidare icke skola byggas, dock att hinder icke bör resas, därest kommun frivilligt vill anordna dylikt skyddsrum.

Med hänsyn till den ringa omfattning, vari nya ansökningar om statsbidrag till allmänna skyddsrum tillsvidare kunna förväntas, därest utredningens förslag vinner beaktande, ävensom de beräknade reservationerna, torde nyanvisning av medel för ifrågavarande ändamål icke böra ske.

Emot föreslaget överförande till anslaget av den vid utgången av innevarande budgetår befintliga behållningen å reservationsanslaget till Civilt luftskydd: Planläggning för källarmursgenombrott i sammanhängande kvartersbebyggelse har utredningen ingen invändning.

Från förevarande anslag böra liksom hittills bestridas kostnaderna för statsbidrag till kommuner för inrättande av allmänna skyddsrum och för anordnande av radio för civilförsvarsändamål. I likhet med civilförsvarsstyrelsen finner jag lämpligt, att anslaget tages i anspråk även för bidrag till kommuner till kostnader för planläggning av källarmursgenombrott enligt av styrelsen föreslagna grunder. I samband därmed bör till anslaget överföras vid utgången av innevarande budgetår förefintlig behållning å reservationsanslaget till planläggning för källarmursgenombrott i sammanhängande kvartersbebyggelse.

Å anslaget förefanns den 1 september 1945 en odisponerad behållning av (24 300 000 — 19 000 000 — 3 000 000) 2 300 000 kronor. Vidare skulle, såsom anförts, till anslaget överföras vid utgången av innevarande budgetår förefintlig behållning å anslaget Civilt luftskydd: Planläggning för källarmursgenombrott i sammanhängande kvartersbebyggelse. Då sålunda förefintliga reservationer synas tillräckliga för bestridandet av de statsbidrag för ifrågavarande ändamål, vilka skola utgå under nästa budgetår, finner jag nyanvisning av medel å anslaget icke behövlig.

8) **Civilförsvaret: Bidrag till kommuner för anskaffande av materiel m. m.**

För ifrågavarande ändamål finnes å riksstaten för budgetåret 1945/46 upptaget ett reservationsanslag å 100 kronor.

Till anslaget har överförts, bland annat, ett belopp av 1 000 000 kronor av de vid utgången av budgetåret 1944/45 kvarstående behållningarna å reservationsanslagen till Civilt luftskydd: Gasskyddsutrustning, Förberedande åtgärder för mottagande av evakuerad civilbefolkning m. m. och Anskaffande av utrustning till luftskyddshärbärgen och rörliga utspisningsenheter m. m.

Anslaget är avsett för utgivande av statsbidrag till kommuner för kostnader för anordnande av källarmursgenombrott ävensom för anskaffande av materiel för blockorganisationen samt för viss materielanskaffning m. m. i enlighet med fastställda organisationsplaner.

I framställningen den 15 november 1945 uttalar *civilförsvarsstyrelsen* bekräftande källarmursgenombrotten, att, innan läget på arbetsmarknaden förbättrats och erfarenheterna från utlandet hunnit bearbetas, anledning icke funnes att ändra den återhållsamma inställning i fråga om dessa företag, som på senaste tiden intagits. Ytterligare medel för ändamålet erfordrades icke.

Av beloppet å 1 000 000 kronor har hälften avsetts till materielanskaffning för blockorganisationen och hälften till materielanskaffning

m. m. i samband med organisationsplanernas fastställande. Civilförsvartsstyrelsen upplyser, att beloppet — bortsett från vissa smärre kostnader — ännu icke tagits i anspråk, enär några organisationsplaner hittills icke fastställts. Styrelsen anser, att även sedan sådana planer utfärdats särskilt övervägande borde föregå materielanskaffning, vartill statsbidrag skulle utgå. Kungl. Maj:t borde äga befogenhet föreskriva, att för materiel till blockorganisationen finge användas mer än 500 000 kronor. Likaså syntes lämpligt, att medlen i den mån de därtill försloge finge tagas i anspråk jämväl för statsbidrag — jämlikt punkten 6 i övergångsbestämmelserna till civilförsvarslagen — till egendom som anskaffats före lagens ikraftträdande den 1 december 1944. Ej heller för nu nämnda ändamål har civilförsvartsstyrelsen hemställt om anvisande av medel för nästa budgetår.

Civilförsvartsutredningen hänvisar i utlåtande över framställningen till sin skrivelse den 14 januari 1946. I skrivelsen anföres, att kostnadskrävande anskaffningar och andra materiella anordningar icke för närvarande borde ske.

*Före-
draganden.*

Såsom föredraganden anförde vid behandlingen av frågan om anvisande av medel för innevarande budgetår till kostnader för anordnande av källarmursgenombrott, bör man framgå med stor försiktighet vid verkställande av sådana åtgärder och intaga en avvaktande hållning, där så anses kunna ske. Medel för ifrågavarande ändamål behöva icke beräknas för nästa budgetår.

Liksom civilförsvartsutredningen finner jag, att några kostnadskrävande anskaffningar icke för närvarande böra komma i fråga. Däremot bör möjlighet finnas att disponera anslaget för statsbidrag jämlikt punkten 6 i övergångsbestämmelserna till civilförsvarslagen. Härför erforderliga belopp torde dock kunna bestridas från förefintlig behållning å anslaget.

9) Civilförsvaret: Bidrag till kommuner till kostnaderna för vissa arvoden m. m.

Under denna rubrik är för budgetåret 1945/46 anvisat ett förslagsanslag av 300 000 kronor. Anslaget är avsett till statsbidrag åt kommuner för arvoden och annan ersättning *dels* till civilförsvarschefer och ställföreträdare för dessa *dels* ock till övrig personal inom civilförsvaret. Statsbidrag utgår jämlikt 47 § 3 mom. a) civilförsvarslagen med kostnadens hela belopp, i vad avser avlöning och annan ersättning till civilförsvarschef och ställföreträdare ävensom under civilförsvarsberedskap till annan civilförsvarspliktig personal än sådan, vars tjänstgöring skall enligt 20 § civilförsvarslagen anses fullgjord i den kommunala anställningen. Under tid, då civilförsvarsberedskap icke råder, utgår på grund av stadgandet i 47 § 1 mom. nämnda lag statsbidraget till ersättning åt annan personal än civilförsvarschef och ställföreträdare endast med $\frac{2}{3}$ av kostnaden.

Föreskrifter angående arvoden och annan ersättning till sådan civilförsvarschef och sådan ställföreträdare för dylik, vilken icke är statsavlönad befattningshavare vid polisväsendet, äro givna i kungörelsen den 22 december 1944, nr 817. Här stadgas bl. a. att civilförsvartsstyrelsen skall indela civil-

försvarsområdena i fem grupper. I var och en av dessa grupper skall arvode till civilförsvarschef utgå med ett för gruppen bestämt belopp, som stiger från 360 kronor för år i lägsta gruppen till 1 800 kronor för år i högsta gruppen. Under civilförsvarsberedskap skola arvoden för varje grupp höjas med 50 procent. Sedan genom kungörelse den 11 maj 1945, nr 186, förordnats, att civilförsvarsberedskap från och med den 1 juni 1945 skall råda allenast beträffande sådan verksamhet för omhändertagande av flyktingar och med dem jämförliga personer, som åligger eller kan komma att åläggas civilförsvaret, har Kungl. Maj:t genom beslut den 29 juni 1945 föreskrivit, att bestämmelsen om tillägg med 50 procent å arvoden icke skall äga tillämpning efter utgången av juni månad 1945.

I förutnämnda kungörelse finnas därjämte bestämmelser om arvode till ställföreträdare för civilförsvarschef samt om ersättning för mistad arbetsinkomst till civilförsvarschef och ställföreträdare.

Genom beslut den 8 februari 1946 har Kungl. Maj:t beträffande arvode till civilförsvarschef, som är statsavlönad befattningshavare vid polisväsendet, förordnat, att arvodet skall utgå *dels* för tid då allmän civilförsvarsberedskap råder, eller från den 1 december 1944 till den 1 juni 1945, högst efter den grupp, vartill civilförsvarsområdet hänförts vid den jämlikt 1944 års kungörelse verkställda gruppindelningen, därvid förhöjning med 50 procent dock icke skall ifrågakomma, *dels ock* för tiden därefter intill dess arbetet med organisationsplanernas upprättande inom civilförsvarsområdena i det väsentliga slutförts, dock högst till den 1 juli 1946, för fullgörande av dylikt arbete med högst hälften av nettoarvodet enligt vederbörande grupp.

Beträffande Stockholms, Göteborgs och Malmö civilförsvarsområden gälla i förevarande hänseende särskilda bestämmelser, som fastställts av Kungl. Maj:t genom beslut den 22 december 1944 och den 18 januari 1946. Enligt dessa bestämmelser skola arvoden utgå till civilförsvarschefen i Stockholms civilförsvarsområde och förste ställföreträdaren för honom med 12 000 respektive 3 900 kronor för år, till förste ställföreträdande civilförsvarschefen i Göteborgs civilförsvarsområde med 9 120 kronor för år samt till civilförsvarschefen i Malmö civilförsvarsområde med 8 000 kronor för år.

Vad angår avlöning och annan ersättning till övrig personal inom allmänna civilförsvaret gäller avlöningsreglementet den 15 juli 1944, nr 546. Enligt reglementets bestämmelser utgår — med undantag för vissa personalgrupper — vid tjänstgöring inom allmänna civilförsvaret daglön, därest tjänstgöringen är av viss längre varaktighet, och eljest timlön. Ersättning för mistad inkomst ävensom bostadsbidrag kunna jämväl utgå enligt vissa grunder. I mån av behov erhåller personalen även fria resor och fri inkvartering. För tjänstgöring, som avser egen utbildning eller övning, utgår dock timlön allenast i den mån sådan tjänstgöring under ett kalenderår uppgår till mera än 60 timmar eller vederbörande på grund av sådan tjänstgöring går miste om arbetsinkomst till motsvarande belopp. För sådan personal i befälsställning, vars tjänstgöring icke kan hänföras till vissa dagar eller timmar, äger Ko-

nungen eller den myndighet Konungen förordnar fastställa arvoden, beräknade för år eller månad. Genom beslut den 18 januari 1946 har Kungl. Maj:t fastställt bestämmelser angående arvoden av sistnämnda slag att gälla från och med den 1 december 1944 tills vidare till och med den 30 juni 1946. Enligt dessa bestämmelser må års- och månadsarvode tillerkännas följande befattningshavare i det allmänna civilförsvaret, som icke är statsavlönad befattningshavare vid polisväsendet, nämligen tjänstegrenschefer, verkskydds- och hemskyddsinspektör, inkvarteringsledare, distriktschef, distriktstjänstegrenschefer och civilförsvarsfogde ävensom ersättare för dylik befattningshavare. Arvodet utgår med hänsyn till den enligt lagen om folkpensionering verkställda indelningen i ortsgupper och må — därest civilförsvarsstyrelsen ej annorlunda bestämmer — för år utgöra högst 375 kronor i ortsgrupp I, högst 450 kronor i ortsgrupp II och högst 525 kronor i ortsgrupp III för tiden till och med den 30 juni 1945 samt högst 250 kronor i ortsgrupp I, högst 300 kronor i ortsgrupp II och högst 350 kronor i ortsgrupp III för tiden efter sistnämnda dag.

I sin framställning den 15 november 1945 har *civilförsvarsstyrelsen* beräknat den årliga kostnaden för samtliga civilförsvarschefer jämte ställföreträdare till 300 000 kronor, varav 30 000 kronor för civilförsvarschefer och ställföreträdare i Stockholm, Göteborg och Malmö samt 270 000 kronor för övriga civilförsvarschefer och ställföreträdare. Ersättning för mistad arbetsinkomst anser styrelsen under nästa budgetår endast undantagsvis behöva utgå och styrelsen har därför icke beräknat särskilt belopp för ändamålet. Icke heller för rese- och traktamentsersättningar har civilförsvarsstyrelsen upptagit särskilt belopp.

I fråga om kostnaderna för avlöning och annan ersättning till personal i det allmänna civilförsvaret under budgetåret 1946/47, har civilförsvarsstyrelsen från länsstyrelserna infordrat uppgifter, som sluta på sammanlagt 126 775 kronor. Styrelsen framhåller, att det vore förenat med stora svårigheter att beräkna medelsbehovet till nu ifrågavarande kostnader. Härvid inverkade även den omständigheten, att jämlikt huvudregeln i 48 § civilförsvarslagen statsbidrag skulle fastställas för varje kalenderår av länsstyrelsen, varvid ansökan om statsbidrag för visst kalenderår skulle göras före utgången av därpå följande kalenderår. Det kunde sålunda icke närmare bedömas, i vilken omfattning statsbidragen komme att belasta nästa budgetårs anslag. Med reservation för dessa bedömningssvårigheter uppskattade civilförsvarsstyrelsen medelsbehovet för statsbidrag till här ifrågavarande ersättningar under budgetåret 1946/47 till omkring 80 000 kronor.

Civilförsvarsstyrelsens beräkningar i förevarande framställning utmynna i att medelsbehovet för ifrågavarande ändamål skulle utgöra (270 000 + 30 000 + 80 000) 380 000 kronor. Med hänsyn till ovissheten i beräkningarna föreslår civilförsvarsstyrelsen emellertid — trots att i beloppet ej ingå särskilda kostnadsbelopp för samtliga utgiftsändamål — att för budgetåret 1946/47 upptages ett förslagsanslag å blott enahanda belopp, som beviljats för innevarande budgetår, eller således 300 000 kronor.

Civildéforsvarsutredningen anför i sitt yttrande beträffande nu ifrågavarande anslag bl. a. följande.

Utredningen anser tveksamt, huruvida arvoden åt civilförsvarschefer och ställföreträdare, som äro statsavlönade befattningshavare vid polisväsendet, böra utgå under budgetåret 1946/47. Arbetet med planläggningen i civilförsvarsområdena torde i allmänhet vara färdigställt vid ingången av nämnda budgetår, varjämte den av krisförhållandena föranledda extra arbetsbördan för landsfiskalerna torde hava lättats.

I övrigt föranleder civilförsvarsstyrelsens medelsberäkning ej annat uttalande från utredningens sida än att beräkning av statsverkets kostnader för civilförsvarslöner, vilka kunna komma att utgå i form av års- eller månadsarvoden, ej skett. Sagda kostnad synes kunna beräknas till 100 000 kronor men torde ej böra föranleda uppräknings av anslaget.

Civildéforsvarsstyrelsen har sedermera i en den 10 maj 1946 dagtecknad promemoria framlagt vissa ändrade beräkningar rörande ifrågavarande anslag, varvid styrelsen tagit hänsyn till förut omförmälda, av Kungl. Maj:t den 18 januari och den 8 februari 1946 meddelade beslut. För arvoden till civilförsvarschefer och ställföreträdare, som icke äro statsavlönade befattningshavare vid polisväsendet beräknas kostnaden — fränsett Stockholms, Göteborgs och Malmö civilförsvarsområden — till 100 000 kronor. Arvodena åt civilförsvarscheferna och ställföreträdarna i Stockholms, Göteborgs och Malmö civilförsvarsområden beräknas till 33 020 kronor och arvoden till civilförsvarschefer och ställföreträdare, som äro statsavlönade befattningshavare vid polisväsendet till i runt tal 65 000 kronor. Sammanlagda kostnaderna för arvoden till samtliga civilförsvarschefer och ställföreträdare för budgetåret 1946/47 beräknas till i runt tal 200 000 kronor, varjämte styrelsen beräknar reseersättningar m. m. till 20 000 kronor. Styrelsen anför vidare:

Den faktiska belastningen å anslaget blir emellertid en annan, beroende på *dels* att tidpunkten för utbetalningen av statsbidrag till arvoden ej kan för närvarande beräknas, *dels ock* att bestämmelserna i ovanberörda ämbetskrivelse den 8 februari 1946 medföra, att arvoden åt civilförsvarschefer och ställföreträdare för civilförsvarschef, som äro statsavlönade befattningshavare vid polisväsendet, nu komma att utbetalas för tiden ända från och med den 1 december 1944, vilket sålunda medför »eftersläpning» av kostnaderna i förhållande till de beviljade anslagsmedlen.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 4 maj 1946 angående frågan om arvode åt civilförsvarschef och ställföreträdare för civilförsvarschef, som äro statsavlönade befattningshavare vid polisväsendet m. m., har styrelsen föreslagit, bland annat, att länsstyrelse bör direkt, d. v. s. utan förmedling av vederbörande kommun, kunna utbetala arvoden till nyssnämnda kategori civilförsvarschefer och ställföreträdare. Därest nämnda förslag bifalles, torde nyss omförmälda »eftersläpning» av dithörande arvodeskostnader minskas.

Beträffande arvoden och annan ersättning till övrig personal inom allmänna civilförsvaret har civilförsvarsstyrelsen med ledning av från länsstyrelserna inkomna uppgifter beräknat kostnaderna för års- och månadsarvoden till 200 000 kronor samt för timlön m. m. till 100 000 kronor eller till-

hopa 300 000 kronor, varå statsbidrag skall utgå med 200 000 kronor. Styrelsen framhåller dock, att den faktiska belastningen å anslaget även i fråga om dessa ersättningar kunde förväntas bli avsevärt större än beräkningarna av utbetalningar till personal under budgetåret 1946/47 angåve.

På grund av dessa beräkningar finner civilförsvarsstyrelsen, att ifrågasvarande anslag för budgetåret 1946/47 bör beräknas till 420 000 kronor.

Före-
draganden.

Såsom framgår av det anförda möta stora vanskligheter att beräkna förevarande anslagsbehov för nästkommande budgetår framförallt med hänsyn till ovissheten beträffande tidpunkten för statsbidragens utbetalande. Oviss-
het föreligger även beträffande vissa andra omständigheter, som inverka på anslagsbehovet. Dock finner jag anslaget böra upptagas med samma belopp som för innevarande budgetår, eller med 300 000 kronor.

10) Civilförsvaret: Bidrag till kommuner för utbildning m. m.

För ifrågasvarande ändamål finnes å riksstaten för budgetåret 1945/46 upp-
taget ett förslagsanslag å 1 050 000 kronor.

Genom beslut den 29 juni 1945 har Kungl. Maj:t för samma budgetår fastställt följande stat för användning av anslaget.

Stat.

1. Bidrag till kostnader för viss kommunerna åvilande lokal utbildning och övning av personal för civilförsvarsändamål, <i>förslagsvis</i>	kronor	500 000
2. Bidrag till administrationskostnader för inkvartering och därmed sammanhängande sociala åtgärder, <i>förslagsvis</i>	»	100 000
3. Bidrag till övriga löpande kostnader för civilförsvarets verksamhet inom civilförvarsområdena med undantag av ersättningar till civilförsvarspersonal, <i>förslagsvis</i>	»	450 000

Summa kronor 1 050 000.

Den kommunerna åvilande lokala utbildningen av personal för civilförsvarsändamål omfattar grundläggande utbildning och särskild utbildning, den senare avsedd för personal, som inskrivits för viss tjänstgöring i civilförsvaret. I samband med utbildningen anordnas övningar.

I sin framställning den 15 november 1945 har *civilförsvarsstyrelsen* ansett sig icke böra närmare ingå på frågan om omfattningen av den grundläggande utbildningen under år 1946. Beträffande den särskilda utbildningen har civilförsvarsstyrelsen funnit, att den första utbildningen av personal, som nyinskrives i allmänna civilförsvaret, borde utan begränsning fullföljas under år 1946. Vidare framhålles, att det icke vore uteslutet, att utbildningen under de sista åren inom ett eller annat civilförsvarsområde av skilda anledningar blivit i högre grad eftersatt. Möjlighet borde därför finnas för länsstyrelse att, därest i särskilt fall för beredskapens upprätthållande så oundgängligen erfordrades, under år 1946 genomföra viss repetitionsutbildning.

Rörande kostnaderna för utbildning och övningar har civilförsvarsstyrelsen från länsstyrelserna inhämtat uppgift angående av dessa myndigheter beräknade kostnader. Länsstyrelsernas beräkningar sluta på sammanlagt 1 648 000 kronor, därav 268 000 kronor till övningar. Statsbidraget till dessa kostnader skulle i stort sett utgå med $\frac{2}{3}$.

Civilförsvarsstyrelsen anför, att länsstyrelserna förutsatt, att utbildnings- och övningsverksamheten skulle få avsevärt större omfattning än vad styrelsen räknat med. Vidare borde, såsom styrelsen i annat sammanhang anført, under förevarande anslag icke för nästa budgetår upptagas särskilt belopp för anordnande av civilförvarsövningar. Omfattningen av den grundläggande eller däremot svarande utbildningen under nästa budgetår kunde ännu icke bedömas. Erfarenhet rörande kostnaderna för den lokala utbildningen föreläge heller icke. Det syntes därför styrelsen lämpligt, att delposten för budgetåret 1946/47 anvisades med samma belopp som för innevarande budgetår.

Beträffande bidraget till administrationskostnader för inkvartering och därmed sammanhängande sociala åtgärder omförmåler civilförsvarsstyrelsen, att länsstyrelserna uppskattat medelsbehovet för nästa budgetår till 365 000 kronor. Styrelsen föreslår — med hänsyn till att även i detta fall erfarenhet rörande de faktiska kostnaderna saknas — att samma belopp beräknas som för innevarande budgetår.

Från delposten till bidrag till övriga löpande kostnader för civilförsvarets verksamhet inom civilförvarsområdena med undantag av ersättningar till civilförsvarspersonal bör enligt vad civilförsvarsstyrelsen anför utgå ersättning i vissa fall till ägare eller innehavare av fastighet, i vilken allmänt skyddsrum anordnats. Ersättning skulle utgivas, då allmänt skyddsrum antingen på grund av byggnadstekniska anordningar av stadigvarande natur icke kunde utnyttjas för fredsbruk eller ock tjänstgjorde såsom central. Kostnaderna under nästa budgetår hade av länsstyrelserna uppskattats till 195 000 kronor. Under delposten borde medel vidare beräknas för statsbidrag, som utbetalades enligt 70 § civilförvarslagen eller utginge på grund av åtgärd enligt 76 § (61 §) samma lag. Ytterligare skulle från delposten utgå statsbidrag — med $\frac{2}{3}$ — för abonnemang av telefoner uppsatta i centraler, gruppstationer, rapportställen eller å andra platser. Abonnemangsvgifterna för innevarande kalenderår uppskattade styrelsen till 190 000 kronor, vilket belopp likväl framdeles — vid utnyttjande av ledningar m. m. för fredsbruk — skulle kunna minskas. Slutligen anges, att delposten borde belastas med driftkostnaderna för alarmeringsanläggningar. Dessa kostnader uppskattades av styrelsen till 70 000 kronor, därav $\frac{2}{3}$ skulle utgå såsom statsbidrag. Denna beräkning förutsatte, att alarmeringsanläggningarna icke skulle hållas i sådan beredskap, att beredskapslarm medelst desamma alltid kunde ges. Där est en dylik beredskap skulle upprätthållas, skulle kostnaderna icke oväsentligt ökas.

Civilförsvarsstyrelsen föreslår, att till nu angivna samt övriga under denna

punkt avsedda löpande kostnader för civilförsvaret inom civilförvarsområdena beräknas 300 000 kronor.

Sammanlagda medelsbehovet under nu förevarande anslag uppskattas alltså av civilförvarsstyrelsen till (500 000 + 100 000 + 300 000) 900 000 kronor.

Civilförvarsutredningen har icke funnit anledning till erinran mot beräkningen av delposterna till administrationskostnader för inkvartering och därmed sammanhängande sociala åtgärder och till bidrag till övriga löpande kostnader för civilförsvarets verksamhet inom civilförvarsområdena med undantag av ersättningar till civilförvarspersonal. Däremot anser utredningen, att delposten till bidrag till kostnader för viss kommunerna åvilande lokal utbildning och övning av personal för civilförvarsändamål kan bestämmas till lägre belopp än styrelsen föreslagit. Utredningen erinrar, att den i sin förutberörda skrivelse den 14 januari 1946 för kalenderåret 1946 föreslagit icke obetydliga inskränkningar av utbildnings- och övningsverksamheten i förhållande till den under år 1945 bedrivna. Det syntes därför få förutsättas, att jämväl statsverkets kostnader för statsbidrag bleve mindre. Utredningen ansåge sig därför böra förorda, att delposten begränsades till 300 000 kronor.

*Före-
draganden.*

I likhet med 1945 års civilförvarsutredning anser jag, att till bidrag till kostnader för kommunerna åvilande lokal utbildning och övning av personal för civilförvarsändamål icke bör räknas med högre belopp än 300 000 kronor. Då jag i övrigt icke har något att erinra mot civilförvarsstyrelsens anslagsberäkningar, bör alltså anslaget för nästa budgetår uppföras med (300 000 + 100 000 + 300 000) 700 000 kronor.

11) **Civilförsvaret: Gottgörelse till fastighetsägare m. fl. för anordningar och materiel m. m.**

Under rubriken Civilförsvaret: Gottgörelse till fastighetsägare m. fl. för anordningar och materiel m. m. har å riksstaten för budgetåret 1945/46 uppförts ett förslagsanslag å 200 000 kronor. Anslaget är avsett för utbetalning av *dels* statsbidrag, i enlighet med av Kungl. Maj:t den 24 november 1944 meddelade bestämmelser, till enskilda till kostnader för anordnande av sådana skyddsrum för undervisningsanstalter, för hamnar eller för andra trafikföretag av vikt för den allmänna samfärdseln än järnväg eller flyglinje, vilka icke äro allmänna skyddsrum, *dels* sådan gottgörelse av staten, som jämlikt bestämmelserna i 7 kapitlet civilförvarslagen utgår till ägare eller innehavare av egendom eller den som driver industriell eller annan verksamhet av väsentlig betydelse för försvaret eller folkförsörjningen, *dels* ock gottgörelse, varom Kungl. Maj:t kan komma att i särskilt fall besluta.

Civilförvarsstyrelsen upplyser i sin framställning den 15 november 1945, att länsstyrelserna uppskattat behovet av medel under nästa budgetår för gottgörelse jämlikt bestämmelserna i 7 kap. civilförvarslagen till 41 000 kronor.

Civilförvarsstyrelsen föreslår, att anslaget bestämmas till 50 000 kronor. Förslaget har lämnats utan erinran av *civilförvarsutredningen*.

Ej heller jag har något att erinra mot vad civilförvarsstyrelsen under denna punkt föreslagit.

*Före-
draganden.*

12) **Civilförsvaret: Kostnader för avveckling av civilförvarsberedskapen.**

För ifrågavarande ändamål finnes å riksstaten för budgetåret 1945/46 upptaget ett förslagsanslag å 50 000 kronor.

Såsom framgår av propositionen nr 320/1945, är anslaget avsett för bestridande av vissa kostnader i samband med civilförvarsberedskapens avveckling, för vilka särskilda medel icke anvisats. Hit höra exempelvis kostnader för återställande i deras tidigare skick av motorfordon, vilka tagits i anspråk för civilförsvarets räkning och blivit föremål för ändringsåtgärder.

Med anledning av en av civilförvarsstyrelsen den 1 februari 1946 gjord framställning medgav Kungl. Maj:t genom beslut den 29 mars 1946, att statsbidrag finge beviljas kommun med två tredjedelar av kommunens kostnader för reparation i samband med avvecklingen av tidigare rådande civilförvarsberedskap av motorfordon, som tagits i anspråk med förfoganderätt eller förhyrts av civilförsvaret. Tillika föreskrevs, att statsbidrag till kostnader för iordningställande i samband med avvecklingen av sagda beredskap av nyssnämnda motorfordon skulle fastställas jämlikt 48 § civilförvarslagen och bestridas från förslagsanslaget till Civilförsvaret: Kostnader för avveckling av civilförvarsberedskapen.

I nyssnämnda framställning anförde *civilförvarsstyrelsen*, att styrelsen tidigare räknat med att arbetet med avveckling av civilförvarsberedskapen inom kommunerna skulle slutföras under loppet av år 1945. Styrelsen hade därför i sin anslagsframställning beträffande budgetåret 1946/47 icke upptagit något särskilt avvecklingsanslag. Numera syntes emellertid klart, att vissa kostnader, som borde bestridas från sådant anslag, komme att förorsakas kommunerna även under år 1946. I anledning härav föreslår styrelsen, att för budgetåret 1946/47 beviljas ett förslagsanslag för ändamålet å 50 000 kronor.

Jag biträder vad civilförvarsstyrelsen i förevarande sammanhang anført och förordar alltså, att under rubriken Civilförsvaret: Kostnader för avveckling av civilförvarsberedskapen äskas ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

*Före-
draganden.*

Hemställan.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

I. godkänna följande avlöningsstat för civilförvarsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor	46 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, be- stämda av Kungl. Maj:t	»	470 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie per- sonal	»	182 000
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	»	26 500
		<hr/>
Summa kronor		725 000;

II. för budgetåret 1946/47 anvisa		
dels till Civilförsvarsstyrelsen: Avlöningar ett förslagsanslag av	kronor	725 000
dels till Civilförsvarsstyrelsen: Omkostna- der ett förslagsanslag av	»	200 000
dels till Civilförsvaret: Utbildning vid sta- tens civilförvarsskola samt vid kurser anordnade av länsstyrelserna ett för- slagsanslag av	»	125 000
dels till Civilförsvaret: Bidrag till riksluft- skyddsförbundet ett anslag av	»	126 500
dels till Civilförsvaret: Övnings- och för- försöksverksamhet ett förslagsanslag av	»	95 000
dels till Civilförsvaret: Anskaffning av viss förbrukningsmateriel ett förslagsanslag av	»	75 000
dels till Civilförsvaret: Förvaring och un- derhåll av viss materiel m. m. ett för- slagsanslag av	»	280 000
dels till Civilförsvaret: Bidrag till kommu- ner till kostnaderna för vissa arvoden m. m. ett förslagsanslag av	»	300 000
dels till Civilförsvaret: Bidrag till kommu- ner för utbildning m. m. ett förslagsan- slag av	»	700 000
dels till Civilförsvaret: Gottgörelse till fas- tighetsägare m. fl. för anordningar och materiel m. m. ett förslagsanslag av ..	»	50 000
dels ock till Civilförsvaret: Kostnader för avveckling av civilförsvarsberedskapen ett förslagsanslag av	»	50 000
		<hr/>
Summa kronor		2 726 500.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen:

Ur protokollet:

Stig Hammar.

**Civildéfvarsstyrelsens personalbehov (utom skriv-,
expeditionsvakts- och förrádspersonal).**

Byrå eller avdelning	Budgetåret 1945/46		Budgetåret 1946/47			
			Enligt civilförsvars- styrelsens framställ- ning ^{18/11} 1945		Enligt civilförsvars- styrelsens promemo- ria ^{18/4} 1946	
	Beteckning	Arvode eller lönegrad	Beteck- ning	Arvode eller lönegrad	Beteck- ning	Arvode eller lönegrad
Generaldirek- törens avdelning	Civildéfvarsin- spektör	A 26	=	=	=	=
	1 assistent	7 320	=	7 200	=	7 860
	1 pressombuds- man	5 000	=	5 000	=	5 000
<i>Administrativ- kamerala byrån</i>	1 byråchef.....	14 040	=	Eo 30	=	14 700
Administrativa sektionen	1 1:e byråsekre- terare	11 880	=	Eo 26	=	12 540
	2 amanuens....	Eo 18	=	Eo 18	=	Eo 18
	1 amanuens.....	7 800	—	—	—	—
	1 registrator	Ex 11	=	Eo 11	=	Eo 11
Kamerala sek- tionen	1 byråintendent..	10 800	=	Eo 26	=	12 540
	1 assistent	8 400	=	Eo 21	=	9 660
	2 assistenter	å 8 400	=	å 8 400	=	å 9 060
	1 assistent	7 200	—	—	—	—
	1 assistent	6 300	=	7 800	=	8 460
	(kassörska)					
	2 bokhållare	å 6 000	=	å 6 000	=	å 6 660 ¹
	2 bokhållare	å 5 040	—	—	—	—
<i>Organisationsbyrån</i>	1 byråchef.....	14 040	=	Eo 30	=	14 700
	1 amanuens.....	7 800	=	7 800	=	8 460
	2 1:e byråingen- jörer	å 10 800	1 1:e byrå- ingenjör	10 800	=	11 460
	1 1:e byråinspek- tör	10 800	2 1:e byrå- inspektörer	å 10 800	=	11 460
	1 assistent	6 600	—	—	—	—
	1 1:e byråsekre- terare	11 000	=	11 880	=	12 540
	1 assistent	7 800	Överflyttas till tekniska byrån	—	—	—
<i>Utbildnings- och övningsbyrån</i>	1 byråchef.....	14 040	=	14 040	=	14 700
	1 assistent	9 000	1 1:e byrå- inspektör	10 800	=	12 060
	1 byråinspektör	10 200	=	9 600	=	10 860
<i>Sociala byrån</i>	1 byråchef	14 040	=	14 040	=	14 700
	1 1:e byråinspektör	10 800	=	Eo 26	=	12 540
	1 amanuens	7 800	=	Eo 18	=	8 460 ²
	1 amanuens.....	7 800	=	7 800	=	8 460 ²
	1 assistent	7 200	=	7 200	=	7 860
	1 kansliskrivare ..	6 000	=	6 000	=	6 960

¹ För en av befattningarna 6 960 kronor från och med den 1 oktober 1946.

² För en av dessa befattningar 8 940 kronor från och med den 1 oktober 1946.

Byrå eller avdelning	Budgetåret 1945/46		Budgetåret 1946/47			
			Enligt civilförsvarsstyrelsens framställning ^{15/11} 1945		Enligt civilförsvarsstyrelsens promemoria ^{18/4} 1946	
	Beteckning	Arvode eller lönegrad	Beteckning	Arvode eller lönegrad	Beteckning	Arvode eller lönegrad
	1 kansliskrivare..	4 920	—	—	—	—
	1 byråinspektör ..	uppehåller civilförsvarsinspektörsbefattning	=	=	=	=
<i>Tekniska byrån</i>	1 byråchef.....	14 040	=	14 040	=	14 700
	1 1:e byråingenjör	11 880	=	Eo 26	=	13 800
	1 byråsekreterare	9 000	=	9 000	=	9 660
<i>Sektion 1</i>	1 byråingenjör ...	9 000	=	Eo 21	=	10 800
	1 ingenjör	7 200	1 byråingenjör	Eo 21	=	10 800
	—	—	1 assistent	7 800	=	8 460
			(överflyttad från organisationsbyrån)			
	1 ritare.....	6 000	=	Eo 14	=	6 660
<i>Sektion 2</i>	1 byråingenjör ...	10 200	=	5 100	=	5 430
			(endast halva året)			
	4 byråingenjörer	å 8 400	=	å 8 400	=	å 9 060
	1 ingenjör	6 600	—	—	—	—
	3 ingenjörer	å 7 200	—	—	—	—
<i>Sektion 3</i>	1 byråingenjör ..	8 400	=	Eo 21	=	10 800
	1 ingenjör	7 800	=	7 800	=	8 460
	(assistent)					
	1 montör.....	5 400 ¹	=	5 400	=	6 060
<i>Brandtekniska avdelningen</i>	1 byråingenjör ..	9 000	1 1:e byråingenjör	Eo 24	=	11 460
	1 assistent	7 500	=	9 000	=	9 660
	1 amanuens.....	7 320	1 byråsekreterare	9 000	=	9 660
<i>Bevakningsavdelningen</i>	1 1:e assistent....	11 880	=	11 880	=	12 540
	1 assistent	7 800	=	7 800	=	8 460

Anm.: Civilförsvarsstyrelsens förslag innebär, att två av byråcheferna skola placeras i Eo 30; däremot har icke angivits å vilka byråer de extra ordinarie byråchefstjänsterna skola vara placerade.

¹ Utgår ur anslagsposten till övrig icke-ordinarie personal.